

GLÓWNY INSPEKTOR OCHRONY ŚRODOWISKA

RAPORT

z przeprowadzonego przez Inspekcję Ochrony Środowiska w 2018 r.
ogólnokrajowego cyklu kontrolnego przestrzegania przez gminy przepisów
ustawy z dnia 13 września 1996 r. o *utrzymaniu czystości i porządku w gminach*

Zatwierdzam:

Główny Inspektor
Ochrony Środowiska

Paweł Ciećko

Warszawa 2019 r.

Opracowano w Departamencie Kontroli Gospodarowania Odpadami
Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska

SPIS TREŚCI

I.	CEL KONTROLI	5
II.	KONTROLE GMIN I ZWIĄZKÓW MIĘDZYGMINNYCH	5
1.	Zakres kontroli	5
2.	Wyniki kontroli gmin i związków międzygminnych	6
2.1.	Organizacja systemu gospodarki odpadami	6
2.2.	Uchwały	7
2.2.1.	Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie gminy (art. 4 ust. 1 u.c.p.g.)....	7
2.2.2.	Uchwała określająca metody ustalenia stawki za gospodarowanie odpadami komunalnymi, stawki opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz stawki opłat za pojemnik o określonej pojemności (art. 6k u.c.p.g.).....	8
2.2.3.	Uchwała określająca termin, częstotliwość i tryb uiszczania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi (art. 6l ust. 1 u.c.p.g.).....	11
2.2.4.	Uchwała określająca wzór deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi składanej przez właścicieli nieruchomości (art. 6n ust. 1 u.c.p.g.).....	11
2.2.5.	Uchwała określająca szczegółowy sposób i zakres świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów, w zamian za uiszczoną przez właściciela nieruchomości opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi (art. 6r ust. 3 u.c.p.g.)	12
2.2.6.	Uchwały fakultatywne.....	15
2.3.	Zamówienia publiczne	16
2.4.	Selektywne zbieranie odpadów komunalnych w gminie	17
2.4.1.	Selektywne zbieranie odpadów komunalnych	17
2.4.2.	Etap wdrożenia przez gminy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 29 grudnia 2016 r. w sprawie szczegółowego sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów	21
2.4.3.	Punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych (PSZOK)	22
2.5.	Sprawozdawczość i zapewnienie odpowiednich poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych oraz poziomów ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji	24
2.5.1.	Sprawozdawczość	24
2.5.2.	Sporządzanie analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi w gminie (art. 9tb u.c.p.g.).....	27
2.5.3.	Zapewnienie odpowiednich poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych oraz poziomów ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania	28
2.6.	Obowiązek udostępniania na stronie internetowej urzędu gminy informacji wymienionych w art. 3 ust. 2 pkt 9 u.c.p.g.....	33
2.7.	Działalność informacyjna i edukacyjna	35
2.8.	Obowiązek prowadzenia rejestru działalności regulowanej.....	36
2.9.	Działalność kontrolna gmin.....	38
2.10.	Przypadki porzucania odpadów na terenie gmin.....	42
3.	Podjęte działania pokontrolne – kontrole gmin i związków międzygminnych.....	42
III.	PODSUMOWANIE	43
	Załącznik 1. Gminy i związki międzygminne objęte cyklem kontrolnym	49

WSTĘP

Niniejszy cykl kontrolny przestrzegania przez gminy przepisów ustawy z dnia 13 września 1996 r. *o utrzymaniu czystości i porządku w gminach* (Dz. U. z 2018 r., poz. 1454 z późn. zm.), zwanej dalej „u.c.p.g.”, stanowi kontynuację ogólnopolskich cykli prowadzonych w latach 2013-2017.

Potrzeba kontroli wynika z konieczności zachowania ciągłości weryfikacji działania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi w gminach. Jest to o tyle istotne, że poza obowiązkami nałożonymi nowelizacją u.c.p.g. z 2011 r., na przestrzeni lat przepisy tej ustawy były kilkakrotnie zmieniane, co przekładało się na nakładanie na gminy, podmioty gospodarujące odpadami komunalnymi oraz ograny Inspekcji Ochrony Środowiska dodatkowe zadania. Jednym z głównych obszarów podlegających weryfikacji w 2018 r., poza oceną systemu pod względem ograniczania masy odpadów biodegradowalnych kierowanych na składowiska oraz zwiększenia odzysku i recyklingu frakcji odpadów pochodzących z selektywnej zbiórki, była również kontrola realizacji nowego zadania nałożonego na gminy, jakim jest nowy system selektywnego zbierania odpadów komunalnych, wynikający z wejścia w życie z dniem 1 lipca 2017 r. rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 29 grudnia 2016 r. *w sprawie szczegółowego sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów* (Dz. U. z 2017 r., poz. 19). Podkreślić należy, że kontrole prowadzone corocznie od 2013 r. wykazały, mimo stwierdzanych nieprawidłowości, stopniową stabilizację systemu gospodarowania odpadami komunalnymi na poziomie gminnym.

Podkreślić również należy, że prowadzone cykle kontrolne stanowią źródło informacji na temat funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi w skali kraju, co pozwala na lepszą weryfikację oraz diagnozę problemów, w szczególności w obszarach wymagających podjęcia działań naprawczych, a także zaakcentowanie rozwiązań mogących służyć jako przykłady dobrych praktyk do wykorzystania przez gminy.

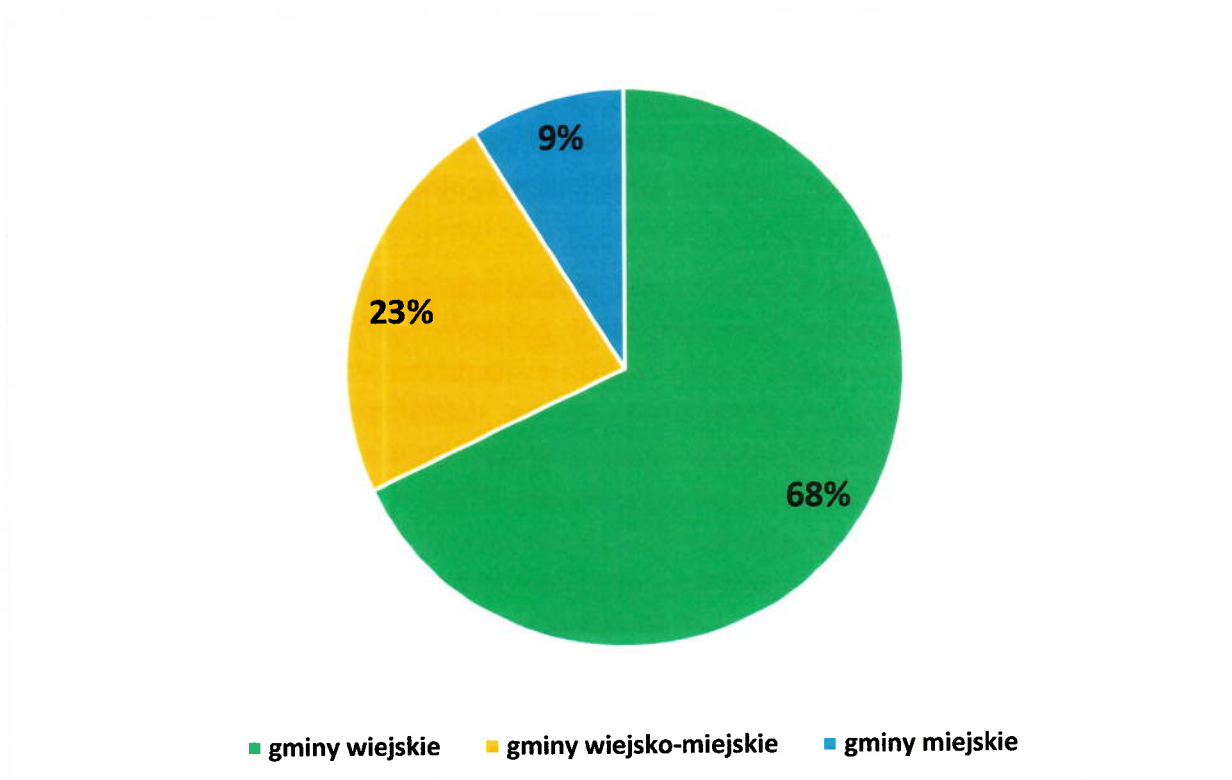
I. CEL KONTROLI

Celem cyklu kontrolnego była ocena wypełniania przez gminy obowiązków wynikających ze znowelizowanej u.c.p.g. Działania te dążą do zidentyfikowania problemów i nieprawidłowości, stanowiących barierę w utworzeniu szczelnego systemu gospodarki odpadami komunalnymi.

II. KONTROLE GMIN I ZWIĄZKÓW MIĘDZYGMINNYCH

1. Zakres kontroli

Ogólnokrajowy cykl kontrolny przestrzegania przez gminy przepisów u.c.p.g. został przeprowadzony w okresie **od 31 marca do 30 listopada 2018 r.** W ramach cyklu kontrolą objęto **10%** gmin z poszczególnych województw, tj. **254 gminy** oraz **2 związki międzygminne** w kraju, w tym ok. **68%** gmin wiejskich, ok. **23%** gmin wiejsko-miejskich oraz ok. **9%** gmin miejskich, co przedstawia ryc. 1.

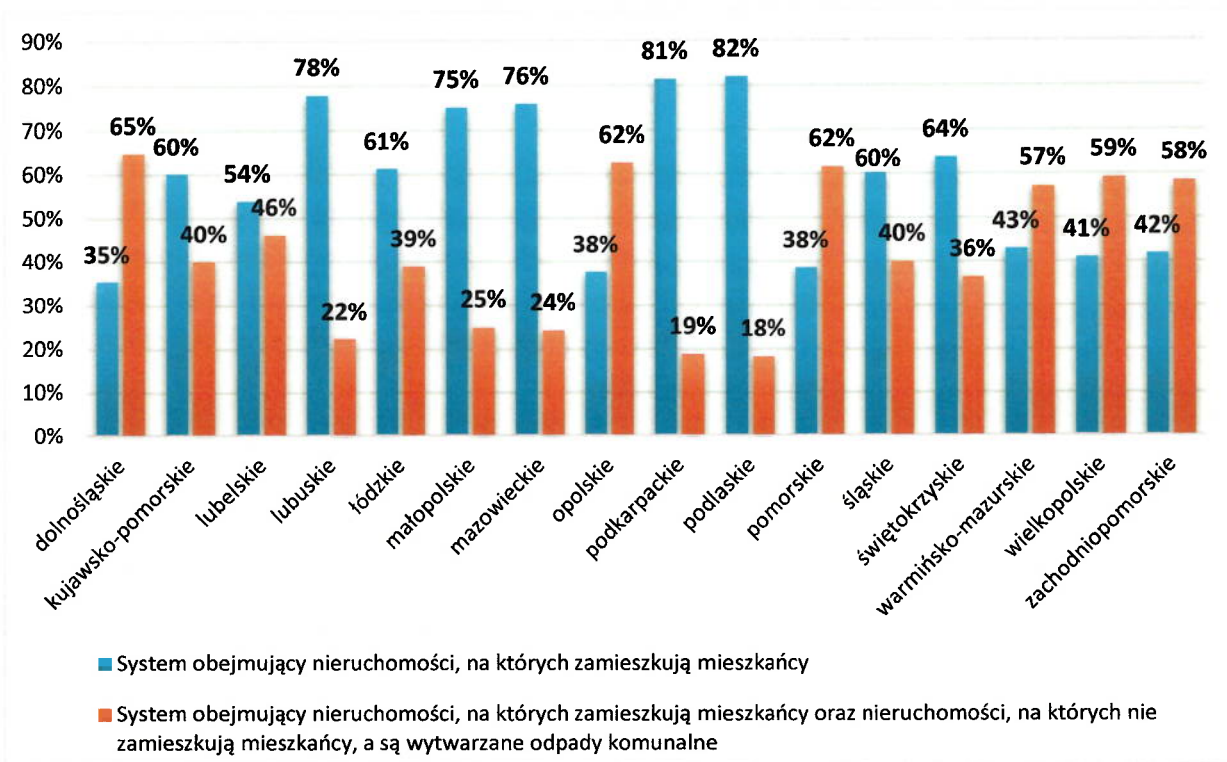
Ryc. 1. Charakter skontrolowanych gmin

Przy wyborze gmin do kontroli kierowano się zarówno rozmieszczeniem geograficznym gmin w skali województwa tak, aby wyniki były reprezentatywne dla całego województwa, jak i ich charakterem funkcjonowania, tj. wiejskim, wiejsko-miejskim bądź miejskim. Gminy objęte cyklem kontrolnym przedstawiono w tabeli stanowiącej załącznik nr 1.

2. Wyniki kontroli gmin i związków międzygminnych

2.1. Organizacja systemu gospodarki odpadami

Ok. **59%** gmin skontrolowanych w ramach cyklu kontrolnego przyjęło system gospodarki odpadami obejmujący nieruchomości, w których zamieszkują mieszkańcy, natomiast ok. **41%** gmin objęło systemem zarówno nieruchomości, w których zamieszkują mieszkańcy, jak i nieruchomości niezamieszkałe, w których wytwarzane są odpady komunalne. Wśród skontrolowanych gmin i związków międzygminnych, podział na sektory gospodarki odpadami komunalnymi uchwały jedynie 4 gminy (w województwach: mazowieckim – 2 gminy, pomorskim – 1 gmina oraz warmińsko-mazurskim – 1 gmina) oraz związek międzygminny w województwie lubuskim. Sposób zorganizowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi gmin w poszczególnych województwach przedstawiono na ryc. 2.

Ryc. 2. Organizacja systemu gospodarki odpadami komunalnymi w skontrolowanych gminach

2.2. Uchwały

2.2.1. Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie gminy (art. 4 ust. 1 u.c.p.g)

Z obowiązku uchwalenia regulaminu utrzymania czystości i porządku w gminie na dzień kontroli **nie wywiązały się 3 gminy**: Gmina Haczów (woj. podkarpackie), Gmina Borek Wielkopolski (woj. wielkopolskie) oraz Gmina Manowo (woj. zachodniopomorskie).

W trakcie kontroli ustalono, że brak obowiązujących regulaminów utrzymania czystości i porządku w gminach oraz wymaganych uchwał w zakresie organizacji systemu gospodarki odpadami komunalnymi wynika głównie z faktu, że gminy te nie przeprowadziły w wymaganym terminie działań mających na celu zmianę przepisów prawa miejscowego, co wynikało z przepisów ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2015 r., poz. 87). Zgodnie z art. 11 ww. ustawy, dotychczasowe przepisy prawa miejscowego wydane na podstawie art. 4, art. 6n, art. 6l oraz 6r ust. 3 ustawy zmienionej w art. 1 zachowały moc na okres, na jaki zostały wydane, jednak nie dłużej niż przez 18 miesięcy od dnia wejścia w życie tej ustawy.

Należy wskazać, iż regulaminy utrzymania czystości i porządku w gminach zgodnie z art. 4 ust. 2 u.c.p.g. powinny zawierać szczegółowe wymagania w zakresie utrzymania czystości i porządku na terenie nieruchomości, tj.:

- a) prowadzenie selektywnego zbierania i odbierania lub przyjmowania przez punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych lub zapewnienie przyjmowania w inny sposób co najmniej takich odpadów komunalnych, jak: przeterminowane leki i chemikalia, zużyte baterie i akumulatory, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, meble i inne odpady

wielkogabarytowe, zużyte opony, odpady zielone oraz odpady budowlane i rozbiórkowe stanowiące odpady komunalne, a także odpadów komunalnych określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 4a u.c.p.g.;

- b) informacje na temat rodzaju i minimalnej pojemności pojemników przeznaczonych do zbierania odpadów komunalnych na terenie nieruchomości oraz na drogach publicznych, warunków rozmieszczania tych pojemników i ich utrzymania w odpowiednim stanie sanitarnym, porządkowym i technicznym, przy uwzględnieniu: średniej ilości odpadów komunalnych wytwarzanych w gospodarstwach domowych bądź w innych źródłach oraz liczby osób korzystających z tych pojemników;
- c) częstotliwość i sposób pozbywania się odpadów komunalnych z terenu nieruchomości oraz z terenów przeznaczonych do użytku publicznego.

2.2.2. Uchwała określająca metody ustalenia stawki za gospodarowanie odpadami komunalnymi, stawki opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz stawki opłat za pojemnik o określonej pojemności (art. 6k u.c.p.g.)

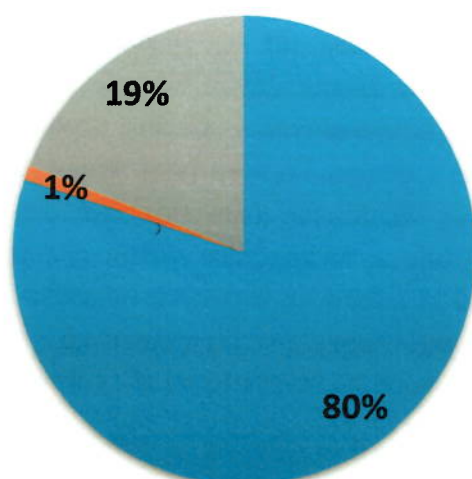
Uchwała określająca metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, stawki opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz stawki opłat za pojemnik o określonej pojemności nie została uchwalona przez 2 skontrolowane gminy z województwa zachodniopomorskiego. Spośród gmin objętych kontrolą: ok. 80% ustaliło metodę opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi w oparciu o liczbę mieszkańców zamieszkujących daną nieruchomość, ok. 19% w zależności od wielkości gospodarstwa domowego. Stawki opłaty za gospodarowanie odpadami w oparciu o ilość zużytej wody z danej nieruchomości uchwaliło ok. 1% skontrolowanych gmin, tj. 2 gminy. Żadna z gmin nie ustaliła metody opłaty w zależności od powierzchni lokalu mieszkalnego.

Zgodnie z art. 6k ust. 2a u.c.p.g. rada gminy ustala stawki opłat w wysokości nie wyższej niż maksymalne stawki opłat, które za odpady komunalne zbierane i odbierane w sposób selektywny wynoszą za miesiąc:

- 1) w przypadku metody, o której mowa w art. 6j ust. 1 pkt 1 - 2% przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę ogółem - za mieszkańca;
- 2) w przypadku metody, o której mowa w art. 6j ust. 1 pkt 2 - 0,7% przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę ogółem - za m³ zużytej wody;
- 3) w przypadku metody, o której mowa w art. 6j ust. 1 pkt 3 - 0,08% przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę ogółem - za m² powierzchni lokalu mieszkalnego;
- 4) w przypadku metody, o której mowa w art. 6j ust. 2 - 5,6% przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę ogółem - za gospodarstwo domowe.

Na podstawie analizy wyników kontroli stwierdzono, że w przypadku ok. 97% gmin, rada gmina ustaliła stawki opłat zgodnie z ww. założeniami.

Sposób ustalenia stawki opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi w gminach objętych cyklem kontrolnym przedstawiono na ryc. 3.

- w zależności od liczby mieszkańców zamieszkujących daną nieruchomość
- w zależności od ilości zużytej wody z danej nieruchomości
- w zależności od gospodarstwa domowego

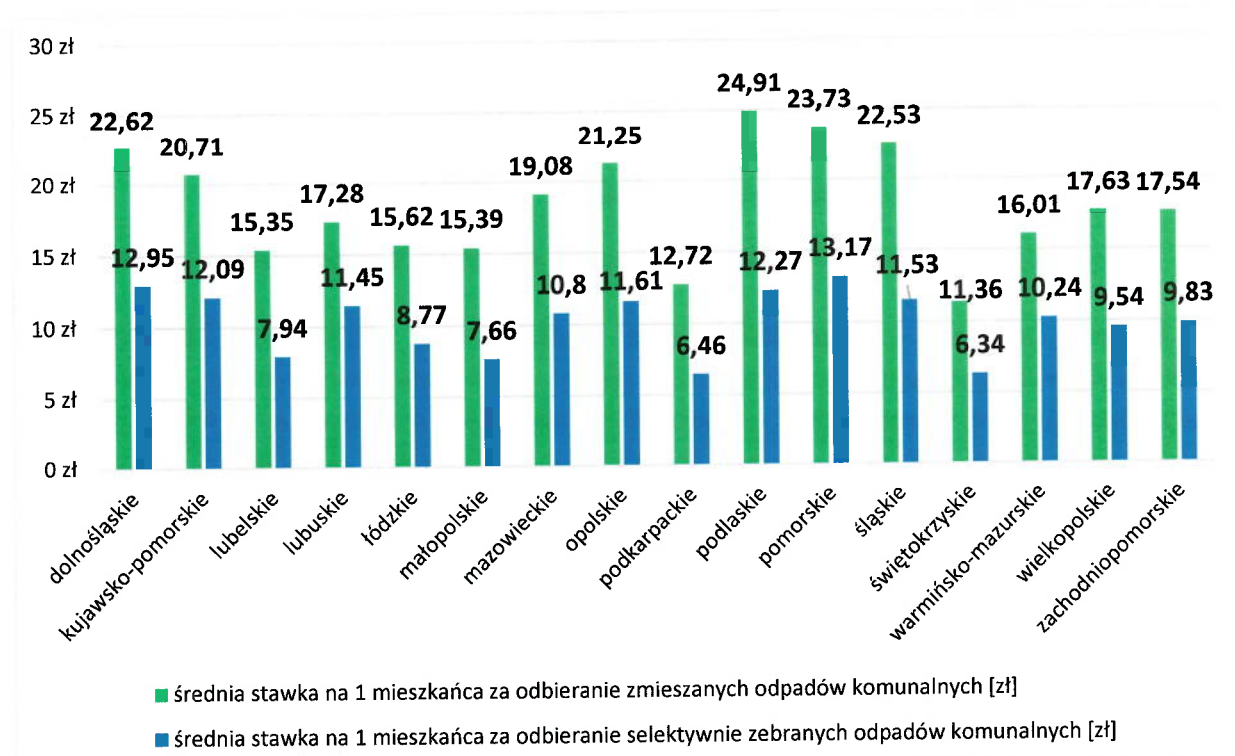
Ryc. 3. Sposób ustalania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi w gminach

Średnia stawka za gospodarowanie zmieszanymi odpadami komunalnymi w skontrolowanych gminach wyniosła **18,36 zł** w przeliczeniu na jednego mieszkańca zamieszkującego daną nieruchomość, natomiast w przypadku selektywnej zbiórki odpadów komunalnych u źródła – **10,17 zł**. Średnie stawki za gospodarowanie odpadami komunalnymi w województwach, obliczone na podstawie danych z gmin objętych kontrolą, przedstawiono na ryc. 4. Z zebranych danych wynika, iż najniższe stawki za gospodarowanie odpadami pobierane są w województwach podkarpackim i świętokrzyskim (ok. 12,00 zł za odbiór odpadów zmieszanych i ok. 6,50 zł za odbiór odpadów selektywnie zebranych). Najwyższe stawki natomiast za odbiór odpadów zmieszanych odnotowano w województwie podlaskim (ok. 25 zł) oraz w województwie pomorskim (ok. 23 zł), natomiast za odbiór odpadów selektywnie zebranych w województwach dolnośląskim oraz pomorskim (ok. 13,00 zł).

Należy wskazać, iż zgodnie z art. 6k ust. 3 u.c.p.g. stawka opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi w przypadku, gdy odpady te nie są zbierane w sposób selektywny, może stanowić maksymalnie dwukrotność stawki opłaty za odpady komunalne zbierane w sposób selektywny.

Na podstawie uśrednionych w skali województw stawek opłat nakładanych za odbiór odpadów można zauważyć widoczną różnicę pomiędzy opłatami za odbiór odpadów zmieszanych oraz selektywnie zebranych. Ustalanie znaczących różnic w stawkach za odbiór odpadów komunalnych może być skutecznym narzędziem mobilizującym mieszkańców do segregacji odpadów komunalnych u źródła. Najmniej zróżnicowane stawki opłat można zaobserwować w przypadku województwa lubuskiego (ok. 17,28 zł za odbiór odpadów zmieszanych i ok. 11,45 zł za odbiór odpadów selektywnie zebranych), podczas gdy najbardziej zróżnicowane stawki odnotowano w województwie podlaskim (średnia stawka za odbiór zmieszanych odpadów komunalnych jest dwukrotnie wyższa, niż w przypadku odbioru odpadów selektywnie zbieranych). Niemniej jednak w dalszym ciągu również na szczeblu samorządowym zdarzały się przypadki niewielkiego stopnia zróżnicowania stawek za odbieranie zmieszanych

odpadów komunalnych oraz selektywnie zebranych odpadów komunalnych w poszczególnych gminach, co nie mobilizuje mieszkańców do segregacji odpadów u źródła, np. 13,40 zł za odbieranie zmieszanych odpadów komunalnych od mieszkańca i 12,30 zł za odbieranie selektywnie zebranych odpadów komunalnych – Gmina Środa Śląska (woj. dolnośląskie), analogicznie 9,00 zł oraz 8,00 zł - Gmina Topólka (woj. kujawsko-pomorskie) oraz 11,20 zł i 10,90 zł – Gmina Dubeninki (woj. warmińsko-mazurskie). Analiza wyników kontroli wskazuje także, że jednak wiele gmin decyduje się na znaczące zróżnicowanie stawek za gospodarowanie odpadami, przykładowo 20,00 zł za odbiór zmieszanych odpadów komunalnych oraz 10,00 zł za odbiór selektywnie zebranych odpadów komunalnych - Gmina Dygowo (woj. zachodniopomorskie) oraz analogicznie 24,00 zł i 12,00 zł - Gmina Byczyna (woj. opolskie).

Ryc. 4. Średnia stawka opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi w podziale na województwa

Wśród gmin objętych cyklem kontrolnym ok. 10% gmin skorzystało z fakultatywnego zwolnienia w całości lub w części z opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi właścicieli nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy, w części dotyczącej gospodarstw domowych, w których dochód nie przekracza kwoty uprawniającej do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej, o której mowa w art. 8 ust. 1 lub 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2017 r. poz. 1769 i 1985 oraz z 2018 r. poz. 650 i 700), lub rodziny wielodzietne, o których mowa w ustawie z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz.U. z 2017 r. poz. 1832 i 2161).

2.2.3. Uchwała określająca termin, częstotliwość i tryb uiszczania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi (art. 6l ust. 1 u.c.p.g.)

Ok. 99% gmin objętych cyklem kontrolnym uchwało uchwałę określającą termin, częstotliwość i tryb uiszczania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Z ww. obowiązku na dzień kontroli nie wywiązały się: Gmina Kazimierza Wielka (woj. świętokrzyskie), Gmina Manowo oraz Gmina Świeszyno (woj. zachodniopomorskie). W przypadku wskazanych gmin przedmiotowe uchwały zgodnie z art. 11 ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. o zmianie ustawy *o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw*, utraciły moc z dniem 1 sierpnia 2016 r. Gminy nie uchwaliły nowych przepisów prawa miejscowego wydanych na podstawie art. 6l u.c.p.g.

Dodatkowo ok. 32% skontrolowanych gmin skorzystało z dyspozycji, o której mowa w art. 6l ust. 2 u.c.p.g., uchwalając pobór opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi w drodze inkasa.

2.2.4. Uchwała określająca wzór deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi składanej przez właścicieli nieruchomości (art. 6n ust. 1 u.c.p.g.)

Uchwałę określającą wzór deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi składanej przez właścicieli nieruchomości, wraz z informacją o terminach i miejscu składania deklaracji oraz warunkami i trybem składania deklaracji za pomocą środków komunikacji elektronicznej uchwaliły wszystkie kontrolowane gminy, za wyjątkiem Gminy Kazimierza Wielka (woj. świętokrzyskie) oraz Gminy Borek Wielkopolski (woj. wielkopolskie), w przypadku których dotychczasowa uchwała utraciła moc z dniem 1 sierpnia 2016 r., tj. w terminie 18 miesięcy od dnia wejścia w życie przepisów ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. o zmianie ustawy *o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw*.

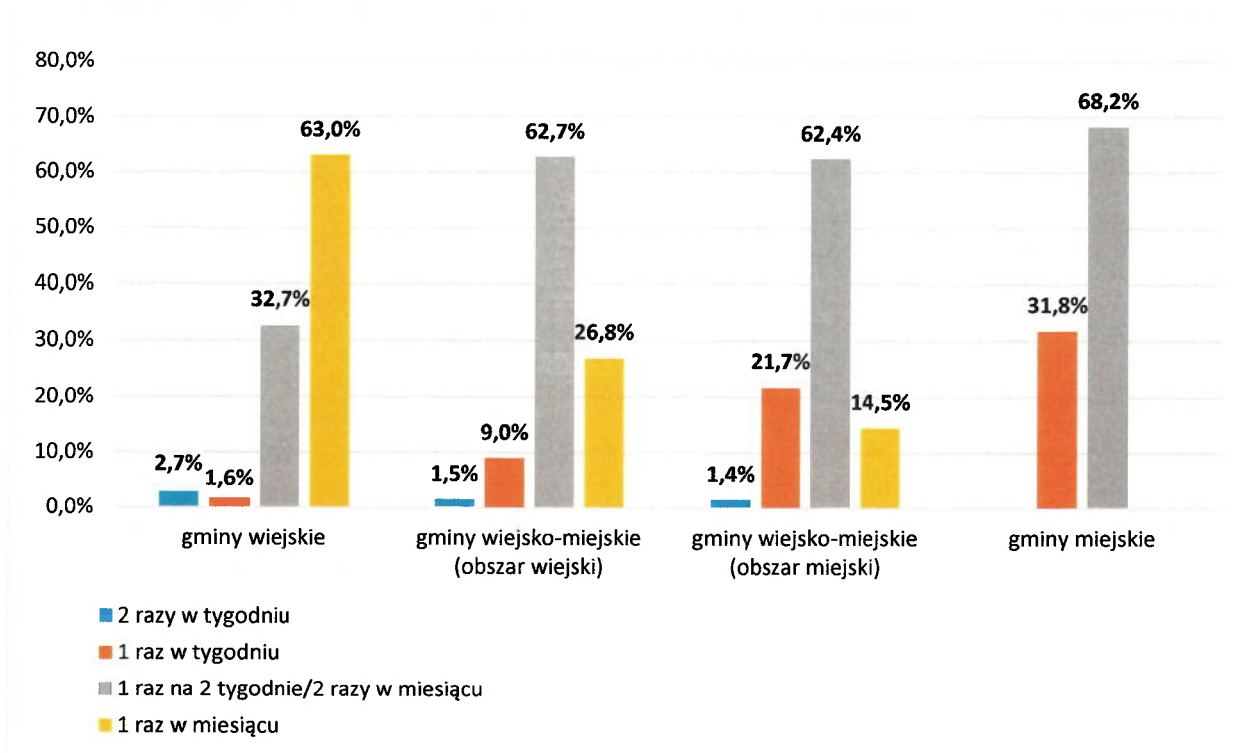
W trakcie kontroli stwierdzono, że część gmin miała problem z egzekwowaniem od wszystkich właścicieli nieruchomości złożenia wymaganych deklaracji. Zgodnie z art. 6o u.c.p.g. w przypadku niezłożenia deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi lub uzasadnionych wątpliwości, co do przedstawionych danych wójt, burmistrz lub prezydent miasta określa w drodze decyzji wysokość tej opłaty z uwzględnieniem dostępnych danych lub uzasadnionych szacunków, w tym w przypadku nieruchomości niezamieszkałych – średnią ilość odpadów komunalnych powstających na nieruchomościach o podobnym charakterze. Powyższe działania, w latach 2013-2017, podejmowało ok. 72% gmin objętych cyklem kontrolnym. W 2013 r. skontrolowane gminy wydały 1269 decyzji określających wysokości opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi, w 2014 r. – 1753 decyzje, w 2015 r. – 1667 decyzji, w 2016 r. – 4376 decyzji, natomiast w 2017 r. – 2209 takich decyzji. Niemniej jednak z uwagi na fakt, iż w trakcie kontroli prowadzonych przez wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska część gmin informowała, że nie prowadzi ewidencji w tym zakresie, liczba decyzji wydanych na podstawie art. 6o u.c.p.g. może być w rzeczywistości wyższa niż wartości wskazane powyżej.

2.2.5. Uchwała określająca szczegółowy sposób i zakres świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów, w zamian za uiszczoną przez właściciela nieruchomości opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi (art. 6r ust. 3 u.c.p.g.)

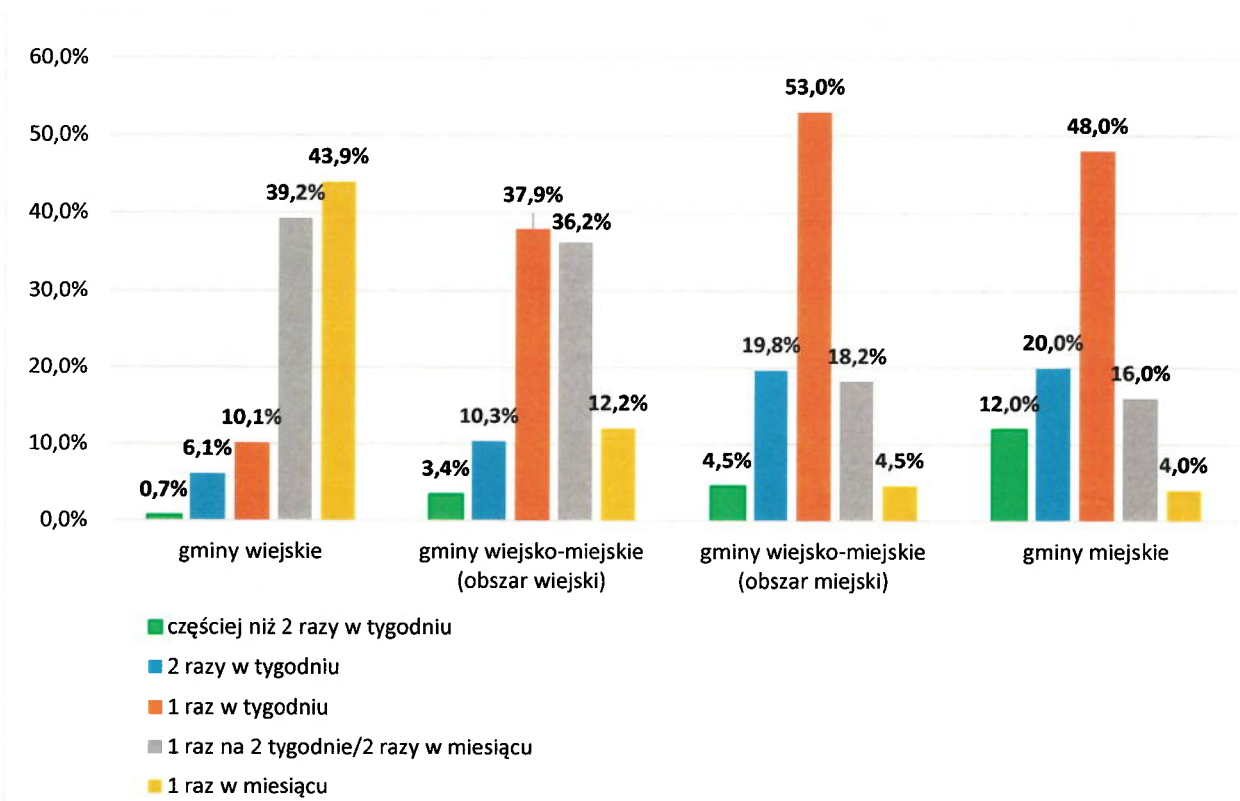
Uchwałę określającą szczegółowy sposób i zakres świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów, w zamian za uiszczoną przez właściciela nieruchomości opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi, w szczególności ilość odpadów komunalnych odbieranych od właściciela nieruchomości i sposób świadczenia usług przez punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych uchwalilo ok. **96%** skontrolowanych gmin. W ww. obowiązku nie wywiązały się: Gmina Opinogóra Górna (woj. mazowieckie), Gmina Adamówka (woj. podkarpackie), Gmina Kazimierza Wielka i Gmina Kluczewsko (woj. świętokrzyskie), Gmina Borek Wielkopolski i Gmina Kraszewice (woj. wielkopolskie), Gmina Drawno, Gmina Manowo oraz Gmina Świeszyno (woj. zachodniopomorskie), z uwagi na fakt, iż ich dotychczasowe uchwały utraciły moc z dniem 1 sierpnia 2016 r., natomiast nowe uchwały do dnia kontroli nie zostały uchwalone.

Z ustaleń wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska wynika, że w przypadku ok. **89%** gmin, uchwała, o której mowa w art. 6r ust. 3 u.c.p.g. została zaopiniowana przez państwowego inspektora sanitarnego w zakresie częstotliwości odbierania odpadów komunalnych, zgodnie z art. 6r ust. 3c tej ustawy.

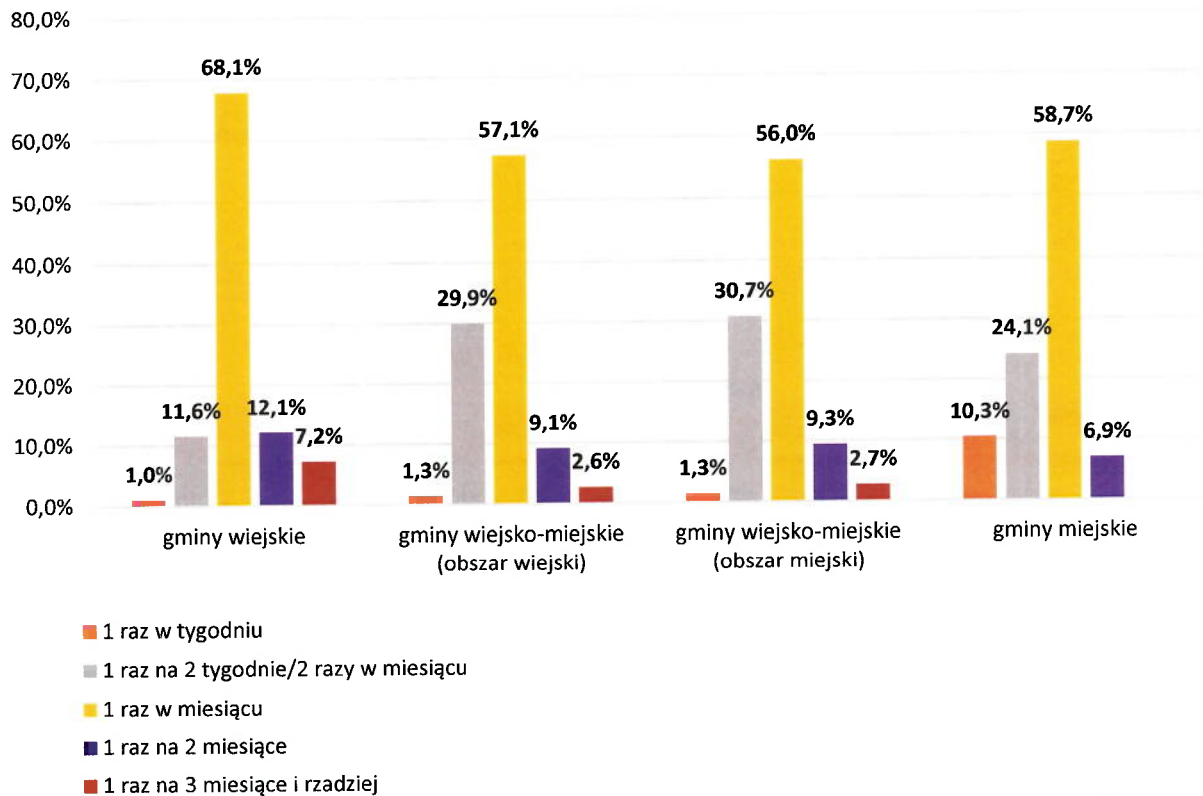
Częstotliwości odbierania odpadów komunalnych uchwalone w gminach objętych cyklem kontrolnym zostały przedstawione na ryc. 5-8. Informacje zostały pokazane w podziale na rodzaj gminy, tj. gmina wiejska i gmina miejska, natomiast w przypadku gmin wiejsko-miejskich z rozróżnieniem na obszar wiejski i miejski. Ponadto przedstawione wykresy przedstawiają różnice w częstotliwości odbierania odpadów w zależności od rodzaju odbieranych odpadów (odpady zmieszane oraz selektywnie zbierane) oraz rodzaju zabudowy (zabudowa jednorodzinna i wielorodzinna).

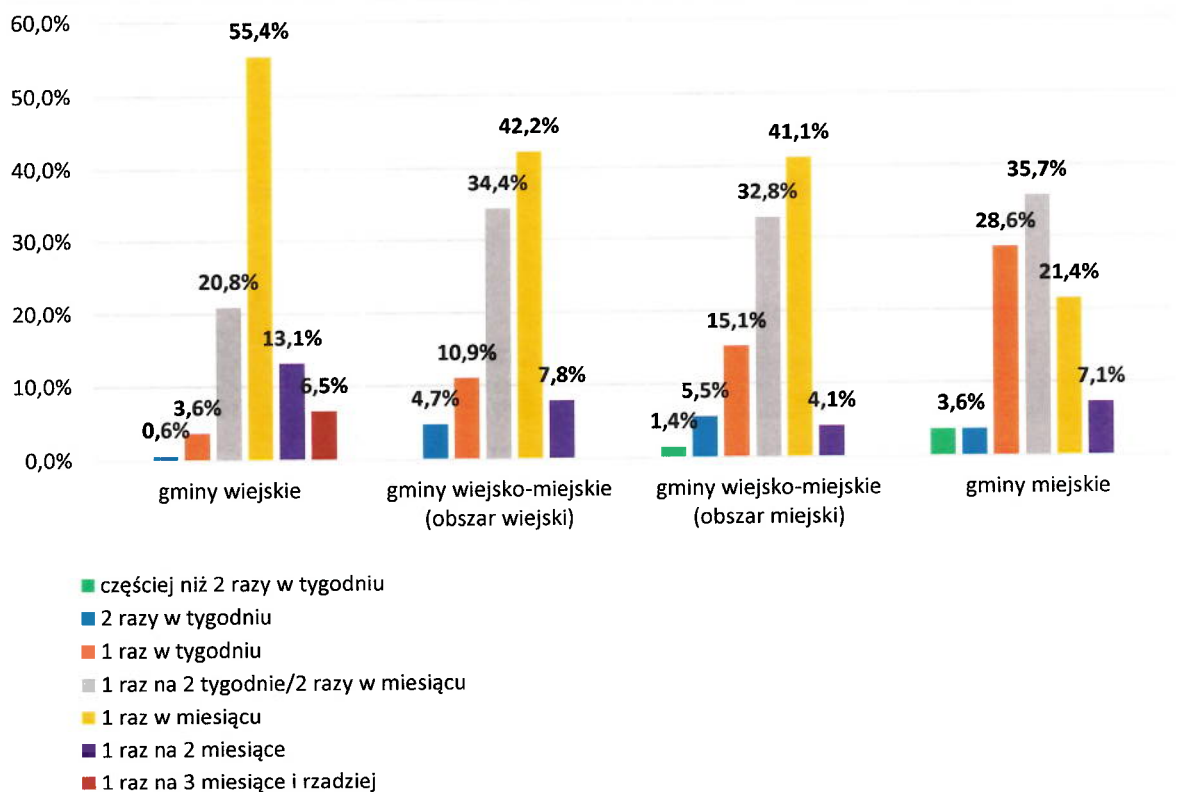
Ryc. 5. Częstotliwość odbierania zmieszanych odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości w zabudowie jednorodzinnej

Ryc. 6. Częstotliwość odbierania zmieszanych odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości w zabudowie wielorodzinnej

Ryc. 7. Częstotliwość odbierania selektywnie zebranych odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości w zabudowie jednorodzinnej

Ryc. 8. Częstotliwość odbierania selektywnie zebranych odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości w zabudowie wielorodzinnej

Analizując dane zebrane przez wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska zaobserwowano, że gminy uchwały zdecydowanie większą częstotliwość odbierania od mieszkańców zmieszanych odpadów komunalnych niż odpadów zbieranych selektywnie. Również biorąc pod uwagę rodzaj gminy, częstotliwość odbioru odpadów jest znacznie większa w przypadku gmin miejskich niż na terenie gmin wiejskich, przy czym korelacja ta jest szczególnie widoczna w przypadku odbioru zmieszanych odpadów komunalnych. Podobna zależność występuje również na terenach gmin wiejsko-miejskich, porównując częstotliwość odbioru odpadów z obszarów miast i wsi. Z analizy wynika również, iż odpady odbierane są częściej od mieszkańców zamieszkałych w zabudowie wielorodzinnej.

Odbiór zmieszanych odpadów komunalnych na terenie poszczególnych gmin odbywa się z częstotliwością od 1 razu w miesiącu (np. Gmina Modliborzyce - woj. lubelskie, Gmina Kamienica Polska – woj. śląskie), nawet do 2 razy w tygodniu i częściej (np. Gmina Prochowice - woj. dolnośląskie, Gmina Supraśl - woj. podlaskie), w zależności od rodzaju gminy oraz rodzaju zabudowy. W przypadku gmin wiejskich zmieszane odpady komunalne odbierane są najczęściej 1 raz w miesiącu lub 2 razy w miesiącu (w szczególności w zabudowie wielorodzinnej). Tylko w nielicznych przypadkach odpady te odbierane są częściej. W przypadku natomiast gmin miejskich w zabudowie jednorodzinnej dominuje odbiór z częstotliwością 2 razy w tygodniu, natomiast ok. 1/3 gmin wiejskich uchwaliła odbiór zmieszanych odpadów komunalnych z częstotliwością 1 raz w tygodniu. W zabudowie wielorodzinnej odpady te odbierane są głównie 1 raz w tygodniu. Podobnie jak w przypadku gmin miejskich, na terenach gmin wiejsko-miejskich zmieszane odpady komunalne odbierane są najczęściej 2 razy w miesiącu (w zabudowie jednorodzinnej) lub 1 raz w tygodniu (w zabudowie wielorodzinnej).

W przypadku odpadów zebranych selektywnie, odbieranych od mieszkańców zamieszkałych w zabudowie jednorodzinnej odbiór odbywa się głównie 1 raz w miesiącu, niezależnie od rodzaju gminy. Większe zróżnicowanie zaobserwowano natomiast w przypadku odbioru takich odpadów z zabudowy wielorodzinnej. Na obszarach wiejskich odpady odbierane są głównie 1 raz w miesiącu, podczas gdy na obszarach miejskich częstotliwość, z jaką najczęściej odbierane są odpady selektywnie zebrane, wynosi od 1-2 razy w tygodniu do 1 razy w miesiącu. Ponadto w przypadku obszarów wiejskich odnotowano również przypadki odbioru odpadów selektywnie zebranych z częstotliwością nawet 1 raz na 3 miesiące i rzadziej (np. Gmina Świecie nad Osą – woj. kujawsko-pomorskie, Gmina Bełzec – woj. lubelskie).

Biorąc pod uwagę zależność częstotliwości odbierania odpadów od mieszkańców i wysokości stawki opłaty za gospodarowanie odpadami dostrzeżono, iż zarówno w skali województwa, jak i kraju stawki odbioru odpadów w ramach jednej częstotliwości są dość rozbieżne, np. 37,00 zł i 16,80 zł za odbiór zmieszanych odpadów oraz odpowiednio 18,50 zł i 10,00 zł za odbiór odpadów selektywnych – Gmina Sobótka i Gmina Mieroszów (woj. dolnośląskie) lub 25,00 zł i 11,00 zł za odbiór zmieszanych odpadów oraz odpowiednio 13,00 zł i 8 zł za odbiór odpadów selektywnych – Gmina Obsza (woj. lubelskie), Gmina Pęcznej (woj. łódzkie).

2.2.6. Uchwały fakultatywne

W trakcie kontroli ustalono, że część gmin podjęła następujące uchwały fakultatywne:

- 1) o odbieraniu odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, na których nie zamieszkują mieszkańcy, a powstają odpady komunalne (art. 6c ust. 2 u.c.p.g.) uchwało ok. **37%** skontrolowanych gmin;
- 2) o podziale obszaru gminy na sektory, biorąc pod uwagę liczbę mieszkańców, gęstość zaludnienia na danym terenie oraz obszar możliwy do obsługi przez jednego przedsiębiorcę odbierającego odpady komunalne od właścicieli nieruchomości (art. 6d ust. 2 u.c.p.g.) uchwało ok. **2%** skontrolowanych gmin;
- 3) dopuszczając ograniczenie ilości odpadów zielonych, zużytych opon, odpadów wielkogabarytowych oraz odpadów budowlanych i rozbiórkowych stanowiących odpady komunalne odbieranych lub przyjmowanych przez punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości w zamian za pobraną opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi (art. 6r ust. 3a u.c.p.g.) uchwało ok. **43%** skontrolowanych gmin;
- 4) różnicując częstotliwość odbierania odpadów w szczególności w zależności od ilości wytwarzanych odpadów i ich rodzajów (art. 6r ust. 3b u.c.p.g.) uchwało ok. **40%** skontrolowanych gmin;
- 5) ustanawiając w okresie od kwietnia do października częstotliwości odbierania zmieszanych odpadów komunalnych oraz bioodpadów stanowiących odpady komunalne nie rzadziej niż raz na tydzień z budynków wielolokalowych i nie rzadziej niż raz na dwa tygodnie z zabudowy jednorodzinnej; rzadsza częstotliwość odbierania zmieszanych odpadów komunalnych oraz bioodpadów stanowiących odpady komunalne z gmin wiejskich oraz części wiejskiej gmin miejsko-wiejskich (art. 6r ust. 3b u.c.p.g.) uchwało ok. **42%** skontrolowanych gmin;
- 6) określając tryb i sposób zgłaszania przez właścicieli niewłaściwego świadczenia usług przez przedsiębiorcę odbierającego odpady komunalne od właścicieli nieruchomości lub przez prowadzącego punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych (art. 6r ust. 3d u.c.p.g.) uchwało w uchwale, o której mowa w art. 6r ust. 3d u.c.p.g. uchwało ok. **85%** skontrolowanych gmin;
- 7) określając rodzaje dodatkowych usług świadczonych przez gminę w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów oraz wysokość cen za te usługi (art. 6r ust. 4 u.c.p.g.) uchwało ok. **12%** skontrolowanych gmin.

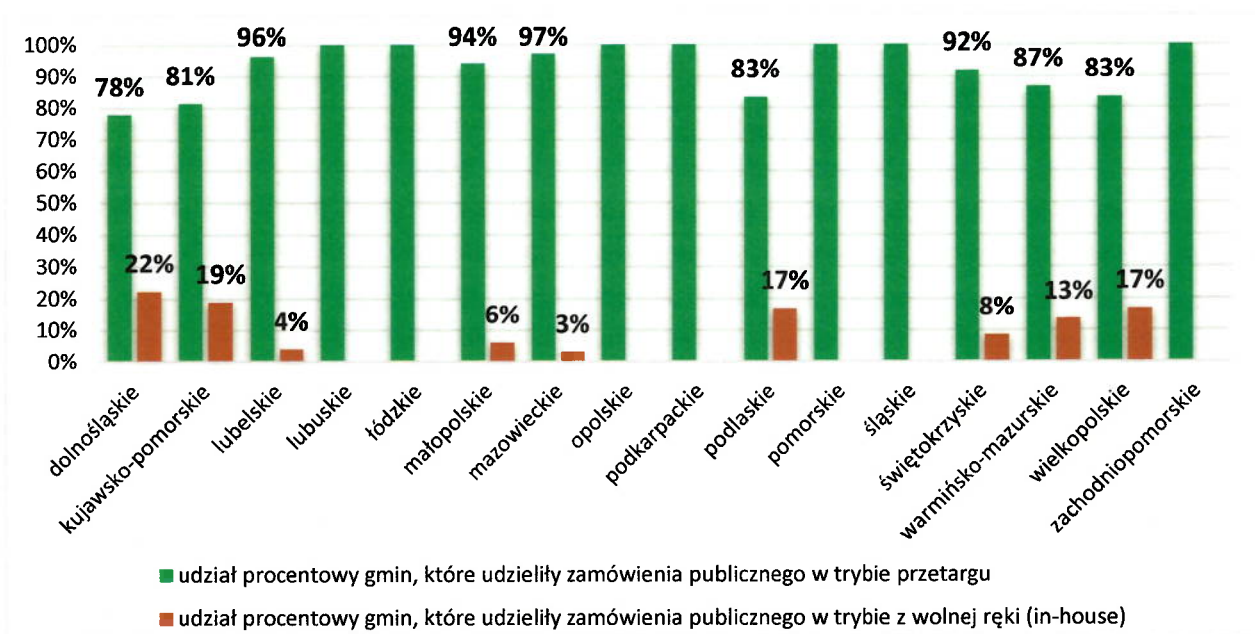
2.3. Zamówienia publiczne

Z dniem 1 stycznia 2017 r. na podstawie art. 7 pkt 4 lit. a ustawy z dnia 22 czerwca 2016 r. o zmianie ustawy - *Prawo zamówień publicznych oraz niektórych innych ustaw*, zmianie uległo brzmienie art. 6d u.c.p.g., zgodnie z którym dotychczasowy obowiązek zorganizowania przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta przetargu na odbieranie lub odbieranie i zagospodarowanie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości został zastąpiony obowiązkiem udzielenia zamówienia publicznego w tym zakresie.

Z ustaleń wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska wynika, iż wszystkie skontrolowane gminy udzieliły zamówienia publicznego na odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości lub na odbieranie i zagospodarowanie tych odpadów (art. 6d u.c.p.g.) oraz zawarły **umowę/umowy** na odbieranie lub odbieranie i zagospodarowanie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości (art. 6f u.c.p.g.).

Większość skontrolowanych gmin (ok. 80%), udzieliła zamówienia publicznego na odbieranie i zagospodarowanie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, natomiast pozostała część gmin, tj. ok. 20% z nich udzieliła zamówienia publicznego wyłącznie na obiór odpadów.

Ok. 93% zamówień publicznych udzielonych przez gminy stanowiły przetargi, natomiast pozostałe ok. 7% odbyło się w trybie z wolnej ręki (tzw. in-house). Procentowy udział poszczególnych rodzajów zamówień publicznych udzielonych przez gminy w podziale na województwa przedstawia ryc. 9.

Ryc. 9. Zestawienie rodzajów udzielonych zamówień publicznych przeprowadzonych w skontrolowanych gminach w podziale na województwa

2.4. Selektywne zbieranie odpadów komunalnych w gminie

2.4.1. Selektywne zbieranie odpadów komunalnych

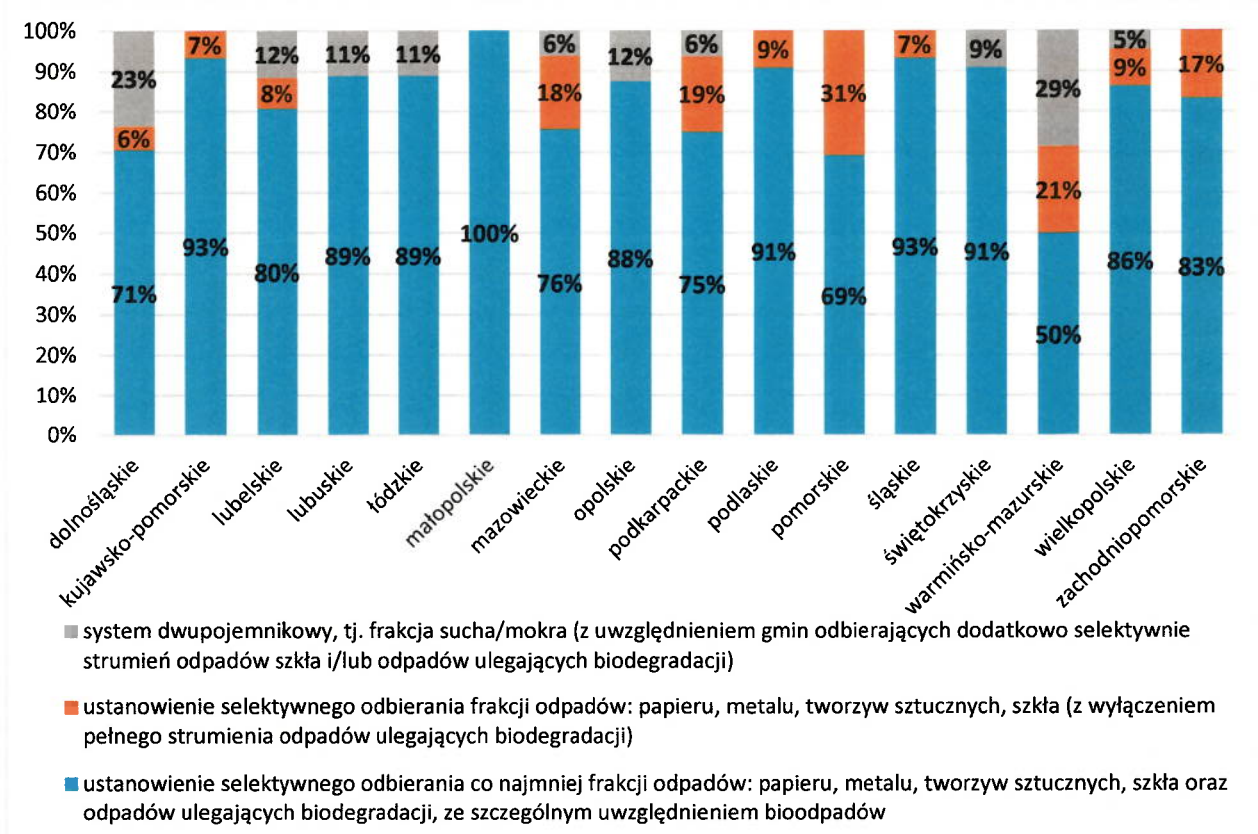
W dniu 1 lipca 2017 r. weszło w życie rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 29 grudnia 2016 r. w sprawie szczegółowego sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów (Dz. U. z 2017 r., poz. 19), określające m.in. rodzaje odpadów podlegające obowiązkowi selektywnego zbierania. Zgodnie z §3 przedmiotowego rozporządzenia selektywnie zbiera się następujące frakcje odpadów: papier, szkło, metale, tworzywa sztuczne i odpady ulegające biodegradacji, ze szczególnym uwzględnieniem bioodpadów, przy czym dopuszcza się łączne gromadzenie frakcji tworzyw sztucznych i metali.

Pomimo iż ww. rozporządzenie wprowadziło również przepisy przejściowe, umożliwiające gminom dostosowanie systemu gospodarowania odpadami do jego wymogów, to jak wynika z przeprowadzonego cyklu kontrolnego zdecydowana część gmin do czasu przeprowadzenia kontroli w ramach niniejszego cyklu kontrolnego wprowadziła w życie jego zapisy. Zgodnie z przepisami przejściowymi określonymi w §6 rozporządzenia, obowiązek wprowadzenia jednolitego systemu gospodarowania odpadami przez wszystkie gminy nastąpi docelowo po dniu 30 czerwca 2021 r.

W wyniku analizy danych z kontroli przeprowadzonych przez wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska stwierdzono, że ok. **92%** skontrolowanych gmin wywiązało się z obowiązku ustanowienia w regulaminach utrzymania czystości i porządku w gminie selektywnego zbierania odpadów, obejmującego co najmniej frakcje: papieru, metalu, tworzyw sztucznych, szkła i odpadów ulegających biodegradacji (uwzględniając również selektywne zbieranie niepełnego strumienia odpadów ulegających biodegradacji, np. odpady zielone zbierane są selektywnie, natomiast odpady kuchenne i spożywcze zbierane są wraz z odpadami zmieszanymi). Ok. **82%** skontrolowanych gmin natomiast uchwaliło selektywne zbieranie wszystkich ww. frakcji odpadów, a także odpadów ulegających biodegradacji, ze szczególnym uwzględnieniem bioodpadów w sposób umożliwiający wysegregowanie ze strumienia odpadów komunalnych zarówno odpadów z ogrodów, jak i odpadów spożywczych i kuchennych. W przypadku natomiast ok. **10%** skontrolowanych gmin uchwalono selektywne zbieranie odpadów zielonych, z tym że odpady kuchenne i spożywcze kierowane są do strumienia odpadów zmieszanych. Niemniej jednak wśród tych gmin zdarzały się również przypadki nieobierania tych odpadów z terenu nieruchomości, ze względu na zapewnienie możliwości ich oddania do punktu selektywnego zbierania odpadów komunalnych lub zagospodarowania ich przez mieszkańców we własnym zakresie, tj. w przydomowych kompostownikach.

Ponadto w części, bo w ok. **8%** skontrolowanych gmin uchwalono w regulaminie utrzymania czystości i porządku w gminie zbieranie odpadów w podziale na dwa pojemniki (tzw. frakcję suchą i mokrą). Niemniej jednak ok. połowa tych gmin oprócz pojemników na frakcję suchą/mokrą zdecydowała również o selektywnym zbieraniu dodatkowych frakcji odpadów, głównie szkła i/lub odpadów ulegających biodegradacji, ze szczególnym uwzględnieniem bioodpadów.

Sposób ustanowienia sposobu selektywnego zbierania odpadów w gminach w przepisach prawa miejscowego, w podziale na województwa, przedstawia ryc. 10.

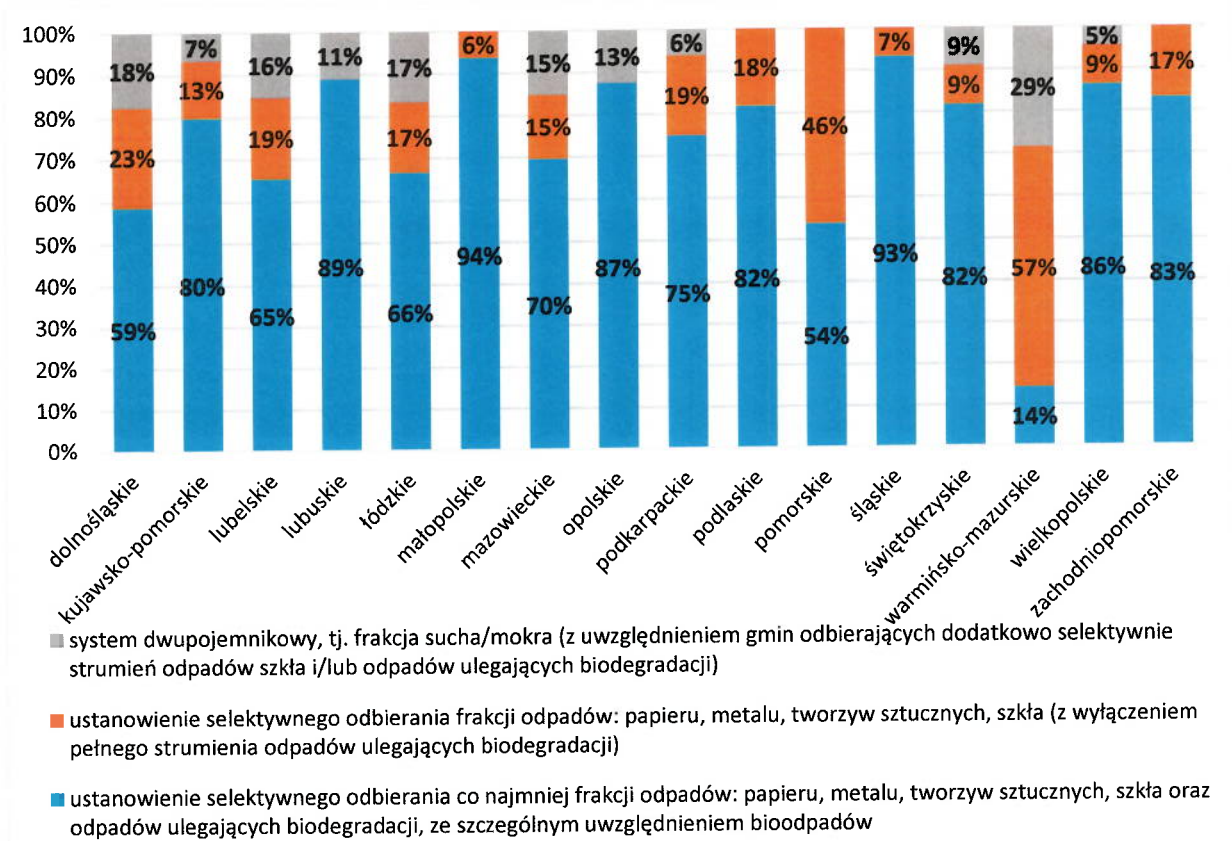

Ryc. 10. Zestawienie procentowe sposobów zbierania odpadów komunalnych w gminach, ustanowionych w przepisach prawa miejscowego w podziale na województwa

W wyniku weryfikacji faktycznego sposobu odbierania odpadów komunalnych w gminach, stwierdzono, że w niektórych gminach różni się on nieznacznie od tego ustanowionego w regulaminie utrzymania czystości i porządku. W ok. 91% gmin odbierane są selektywnie, co najmniej frakcje: papieru, metalu, tworzyw sztucznych, szkła i odpadów ulegających biodegradacji (również w niepełnym zakresie). Ok. 73% gmin uchwaliło selektywne zbieranie wszystkich ww. frakcji odpadów oraz odpadów ulegających biodegradacji, ze szczególnym uwzględnieniem bioodpadów w sposób umożliwiający wysegregowanie ze strumienia odpadów komunalnych zarówno odpadów z ogrodów i parków, jak i odpadów spożywczych i kuchennych. Natomiast w przypadku ok. 18% gmin odbierają one frakcje odpadów papieru, metalu, tworzyw sztucznych, szkła, jednak odpady ulegające biodegradacji, ze szczególnym uwzględnieniem bioodpadów nie są odbierane w pełnym zakresie (np. selektywnie zbierane są tylko odpady zielone) lub gmina nie zapewnia ich selektywnego zbierania.

System dwupojemnikowych (frakcja sucha/mokra) stosowany jest przez ok. 10%, jednak większość tych gmin zapewnia selektywne zbieranie odpadów szkła i/lub odpadów ulegających biodegradacji.

Sposób organizacji selektywnego zbierania odpadów w gminach w praktyce, w podziale na województwa, przedstawia ryc. 11.

Ryc. 11. Zestawienie procentowe sposobów zbierania odpadów komunalnych w gminach, realizowanych w praktyce, w podziale na województwa

Ponadto w trakcie kontroli wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska poddali weryfikacji szczegółowy sposób ustanowienia w gminach selektywnego zbierania odpadów ulegających biodegradacji, ze szczególnym uwzględnieniem bioodpadów. Z analizy zebranych danych wynika, że ok. 70% skontrolowanych gmin zbiera selektywnie strumień wytwarzanych przez mieszkańców odpadów ulegających biodegradacji (tj. zarówno odpady zielone oraz odpady kuchenne, które zbierane są łącznie, jako jedna frakcja). W ok. 6% gmin zarówno odpady zielone, jak i odpady kuchenne również zbierane są selektywnie, jednak stanowią one dwie osobne frakcje. W przypadku 16% gmin selektywnej zbiórce podlegają wyłącznie odpady zielone, natomiast odpady kuchenne kierowane są do strumienia odpadów zmieszanych. Natomiast ok. 8% gmin przyjęło inną metodę. Wśród tych gmin są również te, które nie odbierają odpadów ulegających biodegradacji z terenu nieruchomości. Mieszkańcy mogą je zagospodarować we własnym zakresie w przydomowych kompostownikach lub oddać bezpłatnie do punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych.

Istotnym problemem, jaki zgłaszały podmioty odbierające odpady komunalne obsługujące kontrolowane gminy, było niewywiązywanie się właścicieli nieruchomości z obowiązku selektywnego zbierania odpadów komunalnych, którzy mimo deklaracji o selektywnej zbiórce przekazywali zmieszane odpady komunalne. Takich przypadków w kontrolowanych gminach odnotowano w 2013 r. – 1088, w 2014 r. – 695, w 2015 r. – 1261, w 2016 r. - 1351 oraz w 2017 r. - 1674. Najwięcej zgłoszeń od podmiotów odbierających odpady komunalne o powyższych praktykach odebrały gminy w województwie wielkopolskim (ok. 22% zgłoszonych przypadków), podkarpackim (ok. 14% przypadków), dolnośląskim (ok. 13%

przypadków), warmińsko-mazurskim (ok. 12% przypadków), śląskim (ok. 11% przypadków). Biorąc pod uwagę fakt, iż w niektórych województwach nie odnotowano zgłoszeń w tym zakresie (woj. opolskie oraz woj. pomorskie) lub były to wyłącznie pojedyncze przypadki (np. woj. łódzkie), można szacować, iż część podmiotów odbierających odpady komunalne nie sprawdza odbieranych odpadów pod względem wywiązywania się mieszkańców z zadeklarowanego obowiązku selektywnej zbiórki lub nie zgłasza nieprawidłowości, co może skutkować tym, że podane wyżej liczby nie oddają rzeczywistej skali tego problemu.

2.4.2. Etap wdrożenia przez gminy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 29 grudnia 2016 r. w sprawie szczegółowego sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 29 grudnia 2016 r. w sprawie *szczególony sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów*, określa poza rodzajami odpadów podlegającymi obowiązkowi selektywnego zbierania, również szczegółowy sposób zbierania tych frakcji oraz przesłanki umożliwiające uznanie wymogu selektywnego zbierania za spełnione.

Odpady wskazane w §3 rozporządzenia, tj. papier, szkło, metale, tworzywa sztuczne oraz odpady ulegające biodegradacji, ze szczególnym uwzględnieniem bioodpadów, należy zbierać w pojemnikach (dopuszcza się zbieranie wybranych frakcji odpadów w workach), w następujący sposób (§4 rozporządzenia):

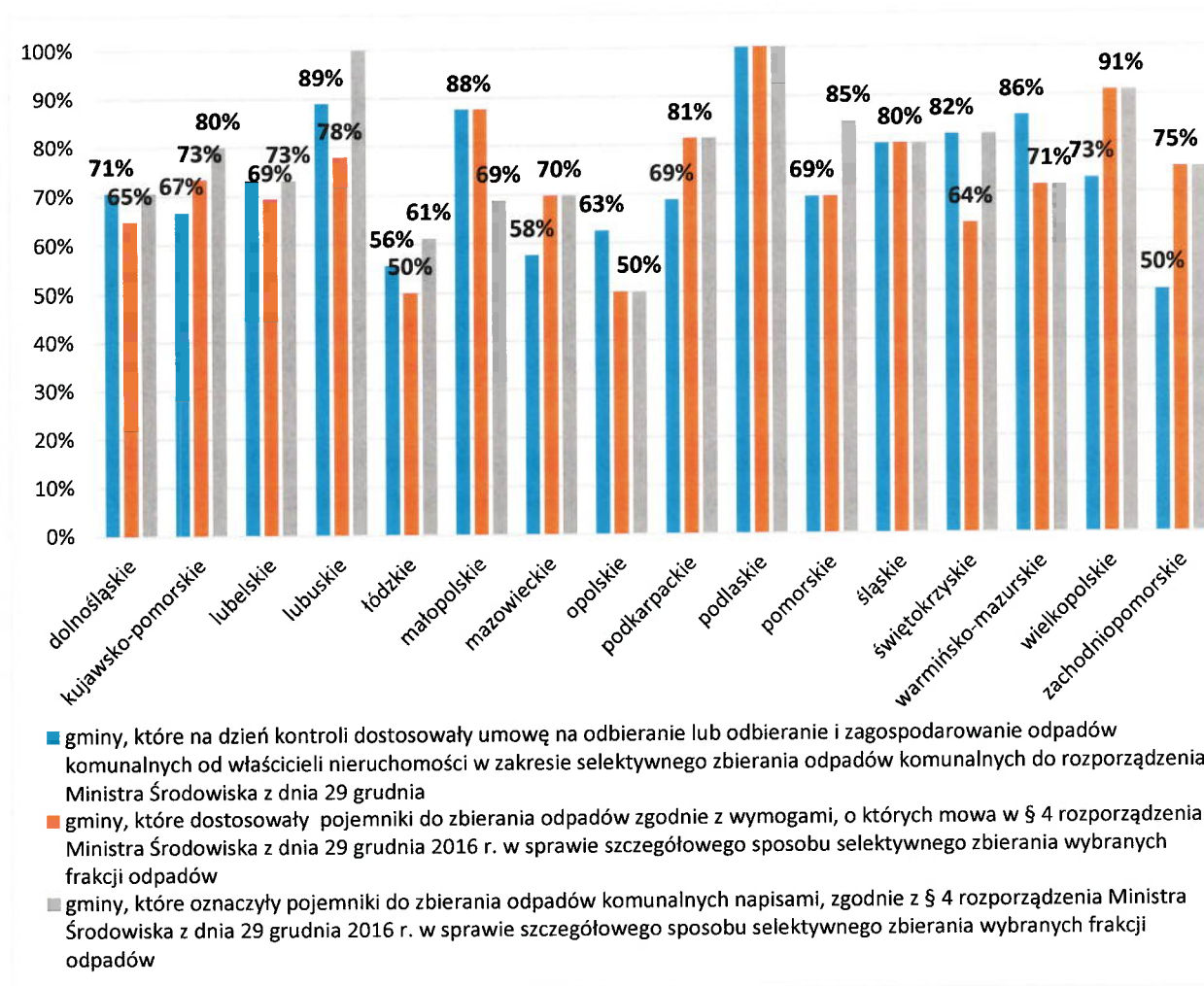
- 1) Frakcje odpadów papieru, tektury, itp. – **pojemnik w kolorze niebieskim z napisem „Papier”**;
- 2) Frakcje odpadów szkła, w tym odpady opakowaniowe ze szkła – **pojemnik w kolorze zielonym, z napisem „Szkło”**. W przypadku natomiast zbierania odpadów w podziale na szkło bezbarwne i kolorowe, szkło bezbarwne – **pojemnik w kolorze białym z napisem „Szkło bezbarwne”**, natomiast szkło kolorowe – **pojemnik w kolorze zielonym z napisem „Szkło kolorowe”**;
- 3) Frakcje odpadów metali, odpadów opakowaniowych z metali, tworzyw sztucznych, w tym odpadów opakowaniowych tworzyw sztucznych oraz opakowania wielomateriałowe – **pojemnik w kolorze żółtym z napisem „Metale i tworzywa sztuczne”**;
- 4) Frakcje odpadów ulegających biodegradacji, ze szczególnym uwzględnieniem bioodpadów – **pojemnik w kolorze brązowym z napisem „Bio”**.

Ok. **71%** gmin objętych cyklem kontrolnym, mimo obowiązujących przepisów przejściowych, na dzień kontroli dostosowało umowę na odbieranie lub odbieranie i zagospodarowanie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości w zakresie selektywnego zbierania odpadów komunalnych do przepisów rozporządzenia.

Zgodnie z §6 pkt 1 ww. rozporządzenia pojemniki niespełniające wymogów należy dostosować do wymogów lub zastąpić pojemnikami spełniającymi wymagania, o których mowa powyżej w terminie nie dłuższym niż 5 lat od dnia wejścia w życie tego rozporządzenia, tj. nie dłużej niż do dnia 1 lipca 2022 r. Z informacji uzyskanych przez wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska wynika, iż ok. **73%** skontrolowanych gmin na dzień kontroli dostosowało pojemniki do warunków rozporządzenia. Z kolei w myśl §6 pkt 2 pojemniki te należy oznaczyć

właściwymi napisami w ciągu 6 miesięcy od dnia wejścia w życie rozporządzenia, co oznacza, że termin dostosowania tego obowiązku upłynął w dniu 1 stycznia 2018 r. W wyniku analizy wyników kontroli stwierdzono, że ok. 77% gmin wywiązało się z tego obowiązku.

Szczegółowy sposób wywiązania się z powyższych obowiązków w podziale na województwa przedstawia ryc. 12.

Ryc. 12. Sposób wdrożenia przez gminy przepisów rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 29 grudnia 2016 r. w sprawie szczegółowego sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów

2.4.3. Punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych (PSZOK)

Z obowiązku utworzenia PSZOK (art. 3 ust. 2 pkt 6 u.c.p.g.) wywiązało się ok. 82% skontrolowanych gmin, natomiast ok. 18% gmin nie utworzyło na swoim terenie PSZOK. Ponadto ok. 34% gmin zorganizowało tzw. „mobilne punkty selektywnej zbiórki odpadów komunalnych”, często jako dodatkową możliwość przekazywania odpadów przez mieszkańców. Również większość gmin, które nie utworzyły stacjonarnych PSZOK (ok. 78%), zapewniały mieszkańcom dostęp do mobilnych punktów selektywnej zbiórki odpadów komunalnych. Część gmin mobilnymi PSZOK nazwała okresowe zbiórki odpadów wielogabarytowych czy zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego (np. 2 razy w ciągu roku). Udział procentowy gmin,

które wywiązały się z obowiązku utworzenia PSZOK oraz gmin, które zorganizowały „mobilne PSZOK” w podziale na województwa przedstawia ryc. 13.

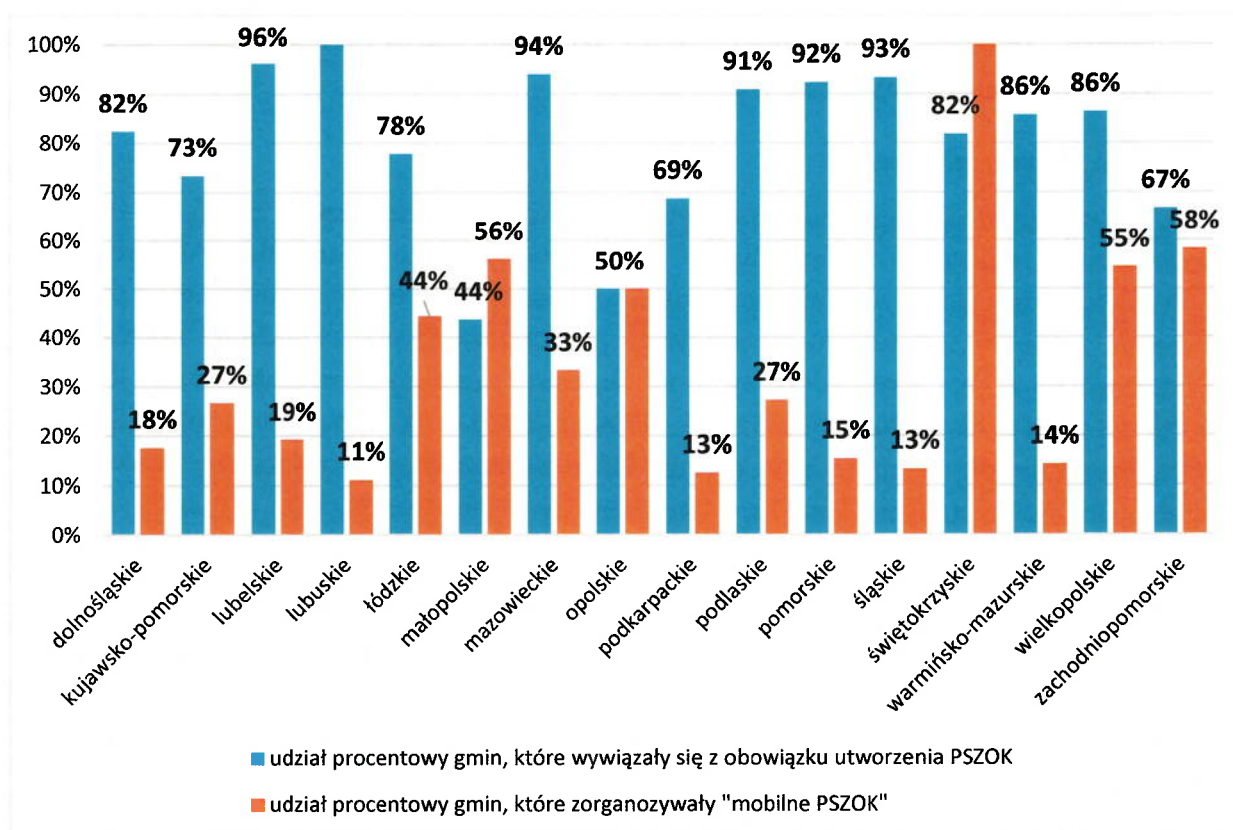
PSZOK utworzono w 210 gminach i związkach międzygminnych objętych cyklem kontrolnym. W 10 skontrolowanych gminach funkcjonuje więcej niż 1 PSZOK. Natomiast w 97% skontrolowanych gmin i związków międzygminnych PSZOK zostały utworzone w sposób zapewniający łatwy dostęp dla wszystkich mieszkańców gminy. Ponadto w trakcie kontroli zweryfikowano sposób realizacji obowiązku utworzenia PSZOK, w wyniku czego ustalono, że ponad połowa gmin (ok. 56%) prowadzi PSZOK samodzielnie lub przy pomocy własnych jednostek organizacyjnych, natomiast pozostała część gmin (ok. 44%) powierzyła prowadzenie PSZOK podmiotom zewnętrznym. Powyższą zależność przedstawiono na ryc. 14.

Wśród skontrolowanych gmin, które nie wywiązały się z obowiązku utworzenia PSZOK, jako przyczyny najczęściej wskazywane były:

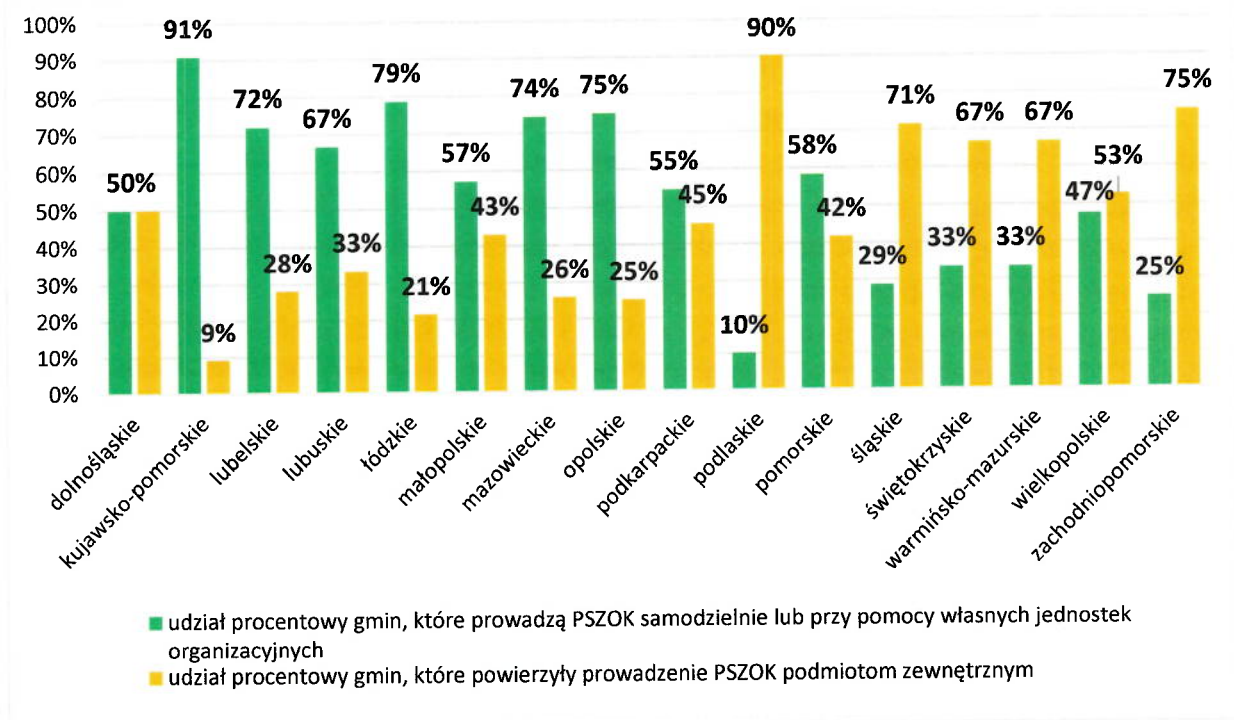
- 1) brak środków finansowych na utworzenie PSZOK;
- 2) problemy z wyznaczeniem odpowiedniej lokalizacji PSZOK.

Niemniej jednak zdarzały się również przypadki, kiedy zapewnienie na terenie gminy okresowej, mobilnej zbiórki odpadów komunalnych było powodem nieutworzenia stacjonarnego PSZOK, z uwagi na fakt, iż w ocenie gminy taki sposób organizacji odbioru odpadów od mieszkańców był wystarczający, np. Gmina Stary Dzików – woj. podkarpackie.

W sumie w 210 skontrolowanych gminach i związkach międzygminnych utworzono łącznie 223 PSZOK.

Ryc. 13. Udział procentowy gmin, które wywiązały się z obowiązku utworzenia oraz udział procentowy gmin, które zorganizowały „mobilne PSZOK”

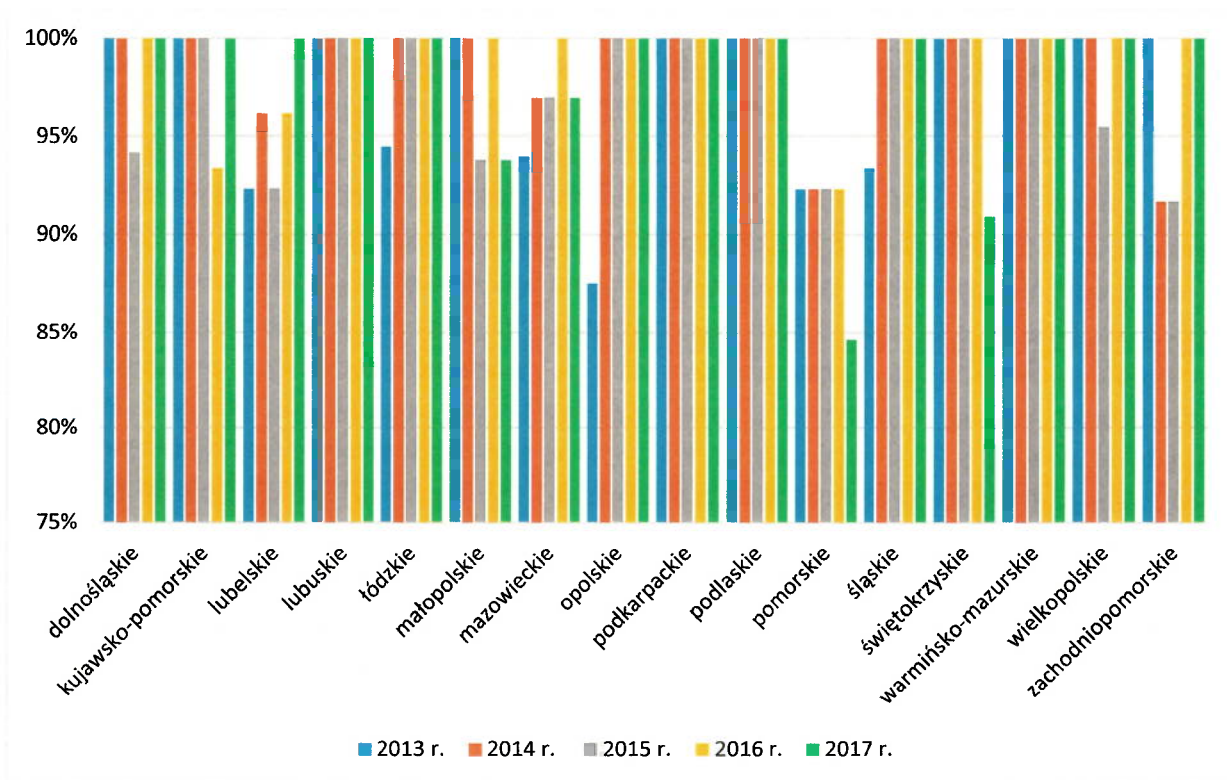
Ryc. 14. Zestawienie sposobu realizacji obowiązku utworzenia PSZOK w skontrolowanych gminach

2.5. Sprawozdawczość i zapewnienie odpowiednich poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych oraz poziomów ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji

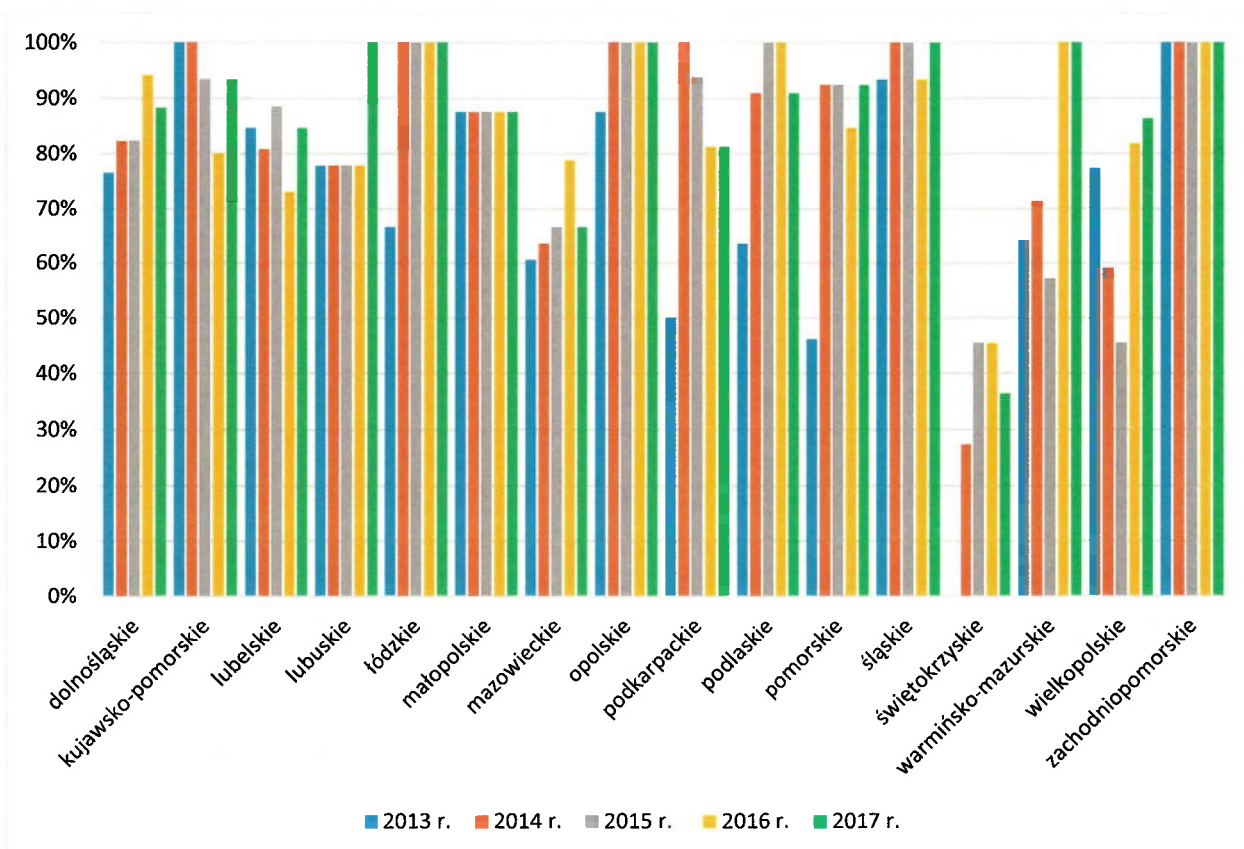
2.5.1. Sprawozdawczość

Z obowiązku sporządzania rocznych sprawozdań z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi przekazywanych do marszałka województwa i wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska wywiązały się wszystkie gminy objęte cyklem kontrolnym, z tym że z obowiązku terminowego przekazania sprawozdań (do **31 marca** roku następującego po roku, którego dotyczy – art. 9q ust. 2 u.c.p.g.) wywiązało się: za 2013 r. ok. **97%**, za 2014 r. ok. **98%**, za 2015 r. ok. **97%**, za 2016 r. ok. **99%**, natomiast za 2017 r. ok. **98%** skontrolowanych gmin. Wobec gmin, które przekazały sprawozdanie po ustawowym terminie nałożono administracyjne kary pieniężne w trybie art. 9z ust. 1 u.c.p.g. Udział procentowy gmin, które terminowo przekazały sprawozdania do obydwu organów w poszczególnych województwach w latach 2013-2017 przedstawia ryc. 15.

Sprawozdania z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi były sporządzone rzetelnie przez ok. **71%** skontrolowanych gmin za 2013 r., ok. **82%** skontrolowanych gmin za 2014 r., ok. **81%** gmin w 2015 r., ok. **85%** gmin za 2016 r. oraz ok. **86%** skontrolowanych gmin za 2017 r. Pozostała część skontrolowanych gmin była wzywana przez marszałków województw bądź wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska, od jednego do kilku razy, do usunięcia nieprawidłowości w sprawozdaniach. Udział procentowy skontrolowanych gmin, które rzetelnie sporządzały sprawozdania w latach 2013-2017 w poszczególnych województwach przedstawia ryc. 16.

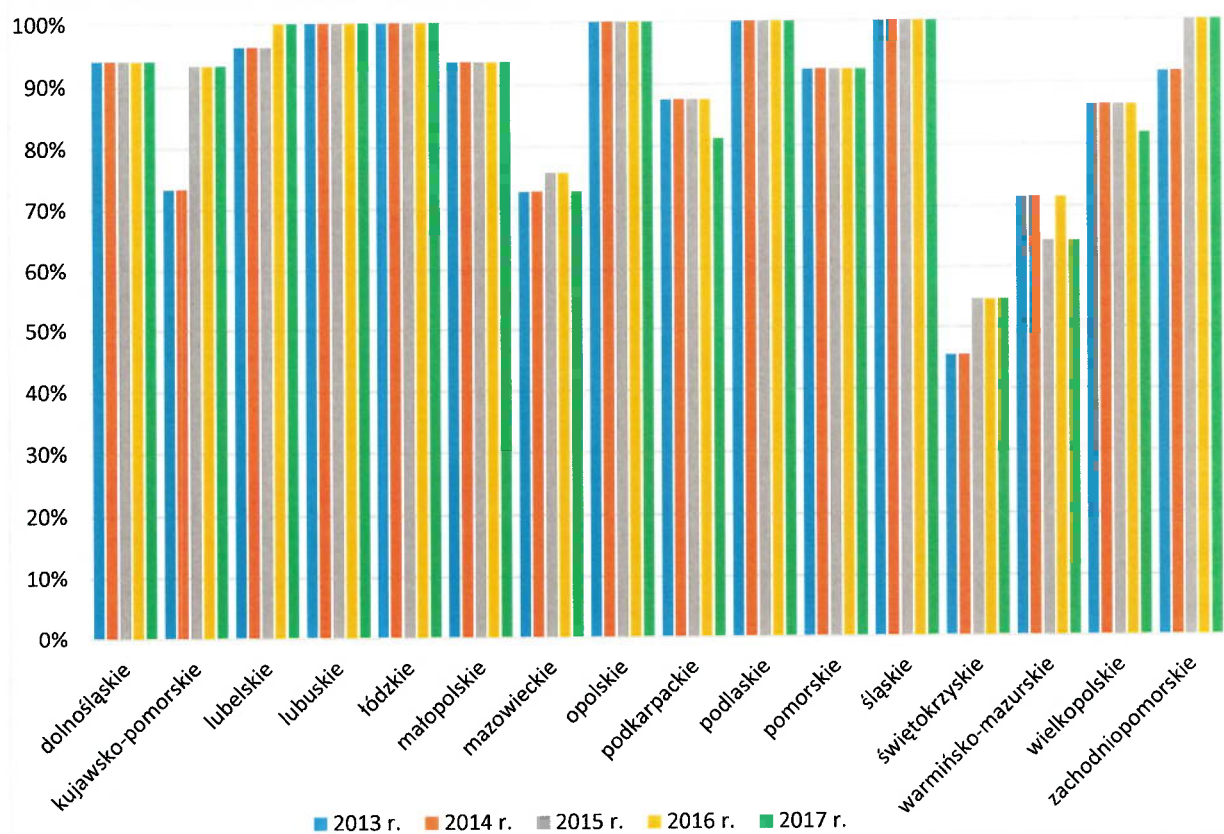

Ryc. 15. Udział procentowy skontrolowanych gmin, które terminowo przekazały sprawozdanie, o którym mowa w art. 9q u.c.p.g. w poszczególnych województwach w latach 2013-2017

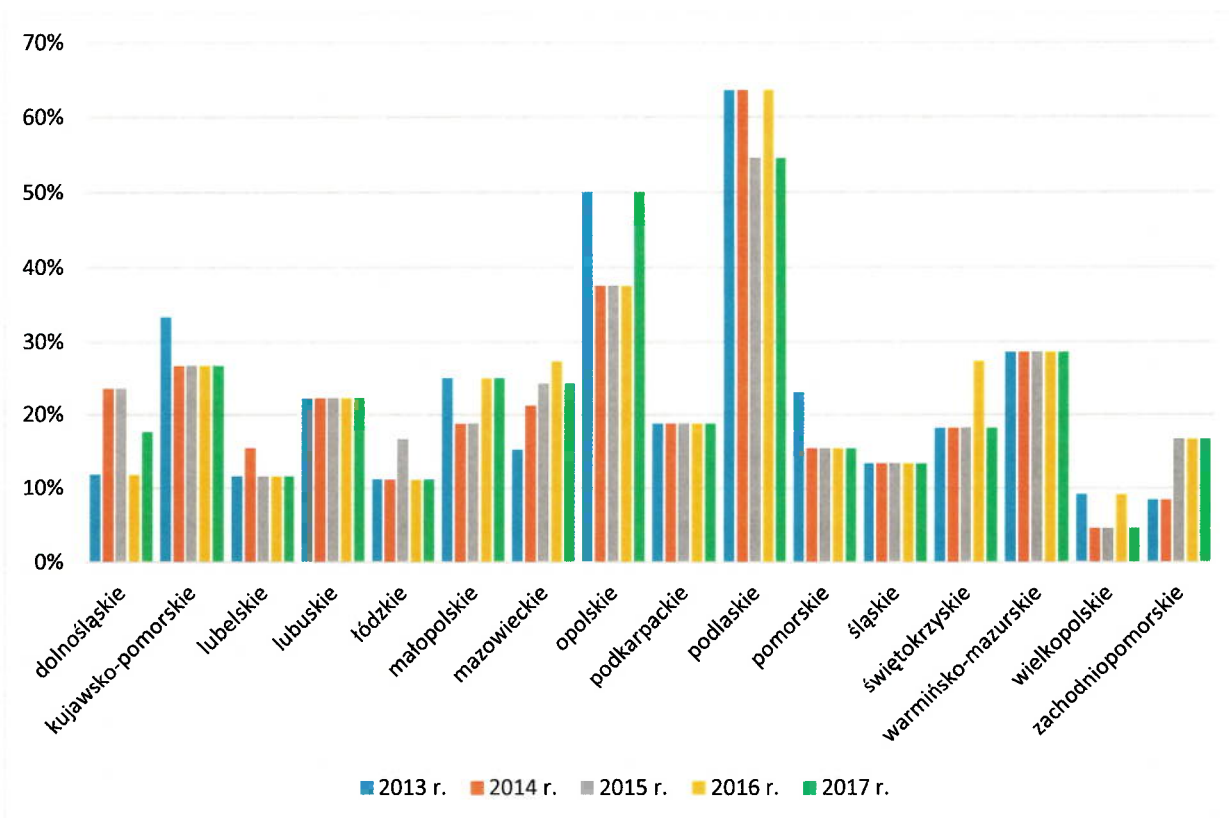

Ryc. 16. Udział procentowy skontrolowanych gmin, które rzetelnie sporządziły sprawozdania w podziałem na poszczególne województwa w latach 2013-2017

W wyniku kontroli stwierdzono także, że sprawozdania półroczne (kwartalne do końca 2014 r.) sporządzane i przekazywane przez podmioty odbierające odpady komunalne od właścicieli nieruchomości były weryfikowane w 2013 r. przez ok. **87%** gmin, w 2014 r. ok. **87%** gmin, w 2015 r. – ok. **89%** gmin, w 2016 r. – **90%** gmin, natomiast w 2017 r. – ok. **88%** gmin objętych cyklem kontrolnym (art. 9n u.c.p.g.). Udział procentowy gmin, które weryfikowały sprawozdania półroczne w podziale na województwa został przedstawiony na ryc. 17. Natomiast zdecydowanie mniejszy odsetek skontrolowanych gmin w celu weryfikacji sprawozdań, wzywał podmioty do przedłożenia dokumentów sporządzanych na potrzeby ewidencji odpadów oraz dokumentów potwierdzających osiągnięcie określonych poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami oraz ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania (część z gmin również otrzymywała przedmiotową dokumentację na bieżąco). W latach 2013-2017 było to średnio ok. **20%** skontrolowanych gmin. Biorąc powyższe pod uwagę można stwierdzić, że niska jakość weryfikacji przez gminy sprawozdań podmiotów odbierających odpady komunalne od właścicieli nieruchomości skutkuje tym, że roczna sprawozdawczość sporządzana jest nierzetelnie. Udział procentowy gmin, które celem weryfikacji danych zawartych w sprawozdaniach półrocznych wzywały podmioty do okazania odpowiednich dokumentów przedstawia ryc. 18.

Ryc. 17. Udział procentowy skontrolowanych gmin, które weryfikowały sprawozdania półroczne

Ryc. 18. Udział procentowy gmin, które celem weryfikacji danych zawartych w sprawozdaniach półrocznych wzywały podmioty do okazania określonych dokumentów

Ponadto w wyniku kontroli stwierdzono, że jedynie nieliczne gminy wymierzają kary przedsiębiorcom wpisanym do rejestru działalności regulowanej za nierzetelne sporządzanie sprawozdań (art. 9x ust. 1 pkt 4 u.c.p.g.). Przedmiotową karę wymierzyły dwie gminy w 2014 r. (Gmina Zatory – woj. mazowieckie, Gmina Ustronie Morskie – woj. zachodniopomorskie) oraz jedna gmina w 2016 r. (Gmina Krasocin – woj. świętokrzyskie).

2.5.2. Sporządzanie analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi w gminie (art. 9tb u.c.p.g.)

Do zadań gminy w myśl art. 3 ust. 10 u.c.p.g. należy sporządzanie corocznej analizy gospodarki odpadami komunalnymi w celu weryfikacji możliwości technicznych i organizacyjnych gminy w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi. Art. 9tb tej ustawy określa natomiast szczególne zagadnienia, jakie powinna objąć analiza, tj.

- 1) możliwości przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych, odpadów zielonych oraz pozostałości z sortowania i pozostałości z mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania;
- 2) potrzeby inwestycyjne związane z gospodarowaniem odpadami komunalnymi;
- 3) koszty poniesione w związku z odbieraniem, odzyskiem, recyklingiem i unieszkodliwianiem odpadów komunalnych;
- 4) liczbę mieszkańców;
- 5) liczbę właścicieli nieruchomości, którzy nie zawarli umowy, o której mowa w art. 6 ust. 1, w imieniu których gmina powinna podjąć działania, o których mowa w art. 6 ust. 6-12;
- 6) ilość odpadów komunalnych wytwarzanych na terenie gminy;

7) ilość zmieszanych odpadów komunalnych, odpadów zielonych odbieranych z terenu gminy oraz powstających z przetwarzania odpadów komunalnych pozostałości z sortowania i pozostałości z mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania;

a także określa, że analiza powinna zostać udostępniona na stronie podmiotowej Biuletynu Informacji Publicznej urzędu gminy w terminie do dnia 30 kwietnia.

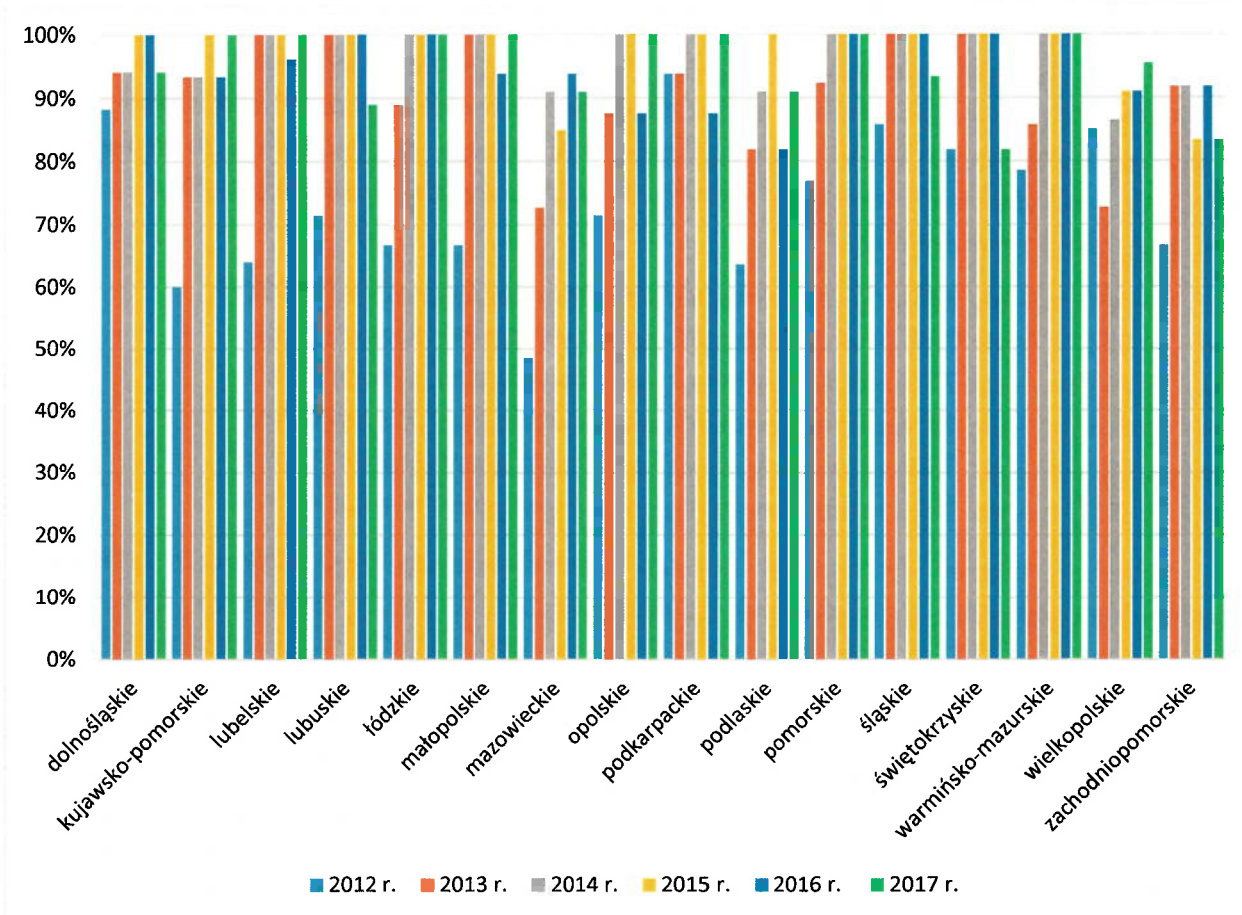
Na podstawie wyników kontroli stwierdzono, że z obowiązku sporządzenia oraz terminowego udostępnienia analizy wywiązało się w 2013 r. – ok. **61%** gmin objętych cyklem kontrolnym, w 2014 r. – ok. **74%** gmin objętych cyklem kontrolnym, w 2015 r. – ok. **79%** gmin objętych cyklem kontrolnym, w 2016 r. – ok. **85%** gmin objętych cyklem kontrolnym, natomiast w 2017 r. ok. **86%** skontrolowanych gmin.

2.5.3. Zapewnienie odpowiednich poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych oraz poziomów ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania

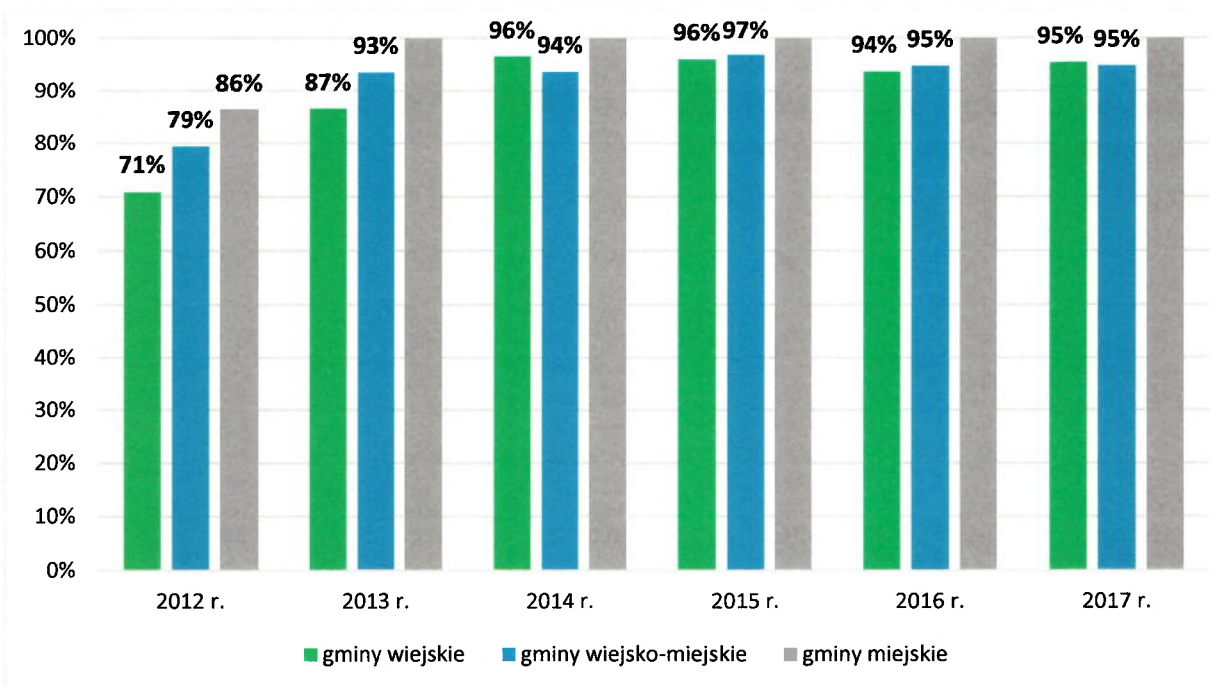
1) Z obowiązku osiągnięcia poziomu recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami frakcji: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła zgodnie z tabelą nr 1 w załączniku do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 grudnia 2016 r. w sprawie poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych (Dz.U. z 2016 r. poz. 2167) wywiązało się:

- a) w 2012 r. – ok. **71%** skontrolowanych gmin (wymagany poziom **10%**)
- b) w 2013 r. – ok. **89%** skontrolowanych gmin (wymagany poziom **12%**)
- c) w 2014 r. – ok. **96%** skontrolowanych gmin (wymagany poziom **14%**)
- d) w 2015 r. – ok. **96%** skontrolowanych gmin (wymagany poziom **16%**)
- e) w 2016 r. – ok. **95%** skontrolowanych gmin (wymagany poziom **18%**)
- f) w 2017 r. – ok. **95%** skontrolowanych gmin (wymagany poziom **20%**)

Udział procentowy skontrolowanych gmin, które wywiązały się z obowiązku osiągnięcia poziomu recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami frakcji: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła w poszczególnych województwach w latach 2012–2017 przedstawia ryc. 19. Sposób natomiast wywiązania się gmin z przedmiotowego obowiązku w zależności od charakteru gminy (gminy wiejskie, wiejsko-miejskie i miejskie) został przedstawiony na ryc. 20.

Ryc. 19. Udział procentowy gmin, które wywiązały się z obowiązku osiągnięcia poziomu recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami frakcji papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła w latach 2012-2017 w poszczególnych województwach

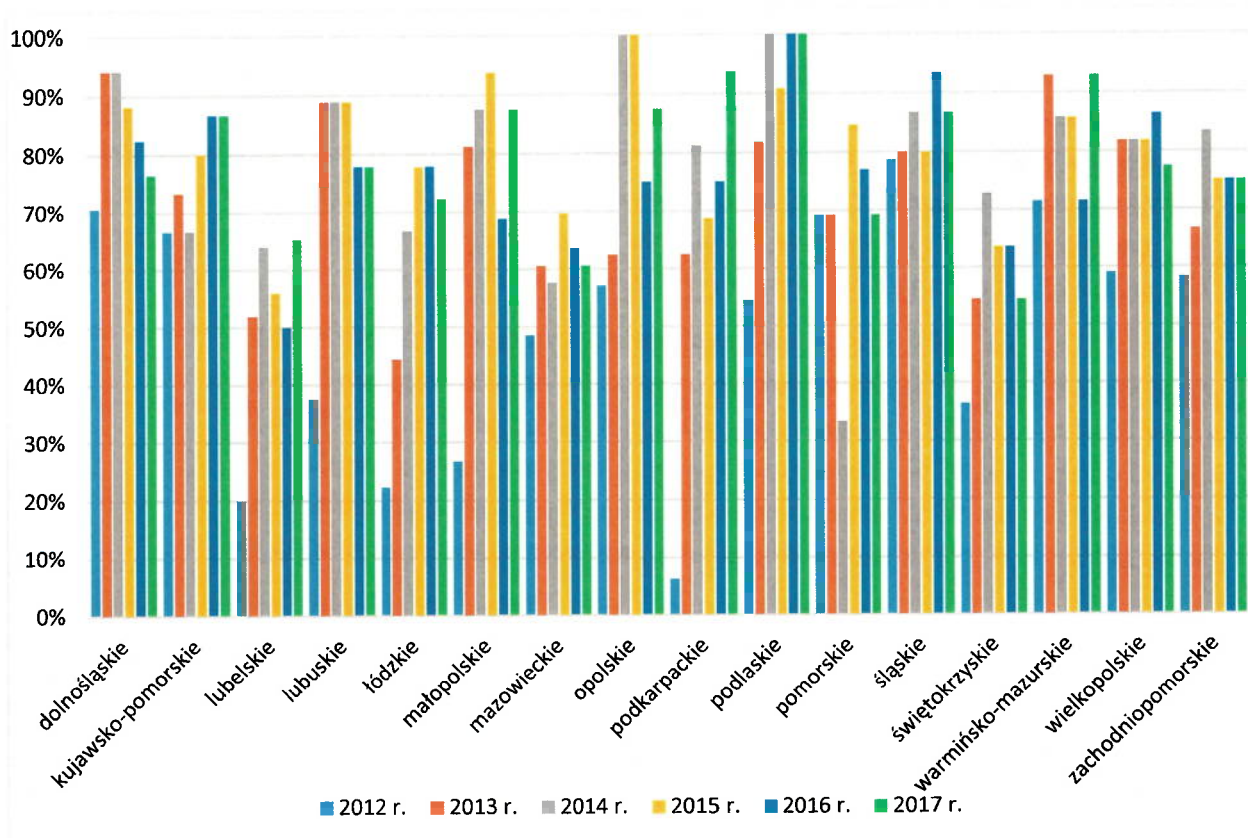
Ryc. 20. Udział procentowy gmin, które wywiązały się z obowiązku osiągnięcia poziomu recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami frakcji papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła w latach 2012-2017 w zależności od charakteru gminy

2) Z obowiązku osiągnięcia poziomu recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych zgodnie z tabelą nr 2 w załączniku do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 grudnia 2016 r. w sprawie poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych (Dz.U. z 2016 r. poz. 2167) wywiązało się:

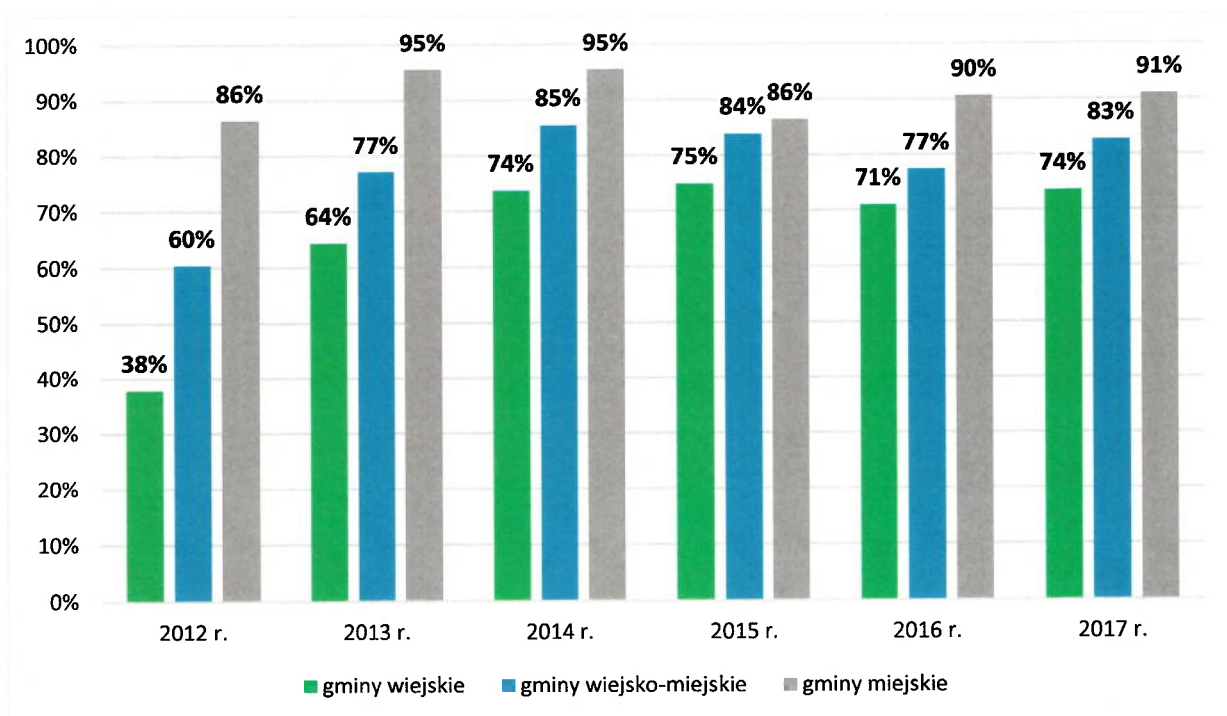
- a) w 2012 r. – **ok. 47%** skontrolowanych gmin (wymagany poziom **30%**)
- b) w 2013 r. – **ok. 70%** skontrolowanych gmin (wymagany poziom **36%**)
- c) w 2014 r. – **ok. 77%** skontrolowanych gmin (wymagany poziom **38%**)
- d) w 2015 r. – **ok. 78%** skontrolowanych gmin (wymagany poziom **40%**)
- e) w 2016 r. – **ok. 75%** skontrolowanych gmin (wymagany poziom **42%**)
- f) w 2017 r. – **ok. 77%** skontrolowanych gmin (wymagany poziom **45%**)

Istotnym faktem jest znaczny odsetek skontrolowanych gmin, które nie odbierały odpadów budowlanych i rozbiórkowych od mieszkańców. W 2012 r. było to ok. **41%** gmin objętych cyklem, w 2013 r. – ok. **19%**, w 2014 r. – ok. **18%**, w 2015 r. – ok. **17%** w 2016 r. – ok. **17%**, natomiast w 2017 r. ok. **17%** skontrolowanych gmin. Skutkiem tego był brak podstaw do obliczenia przez gminy poziomu recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych. Mogło to mieć związek z wykorzystywaniem tego typu odpadów przez mieszkańców we własnym zakresie, np. do utwardzania dróg wewnętrznych lub zbierania ich przez podmioty świadczące usługi remontowe bądź pozbywania się odpadów w sposób nielegalny. W takich przypadkach odpady te nie były również przekazywane do PSZOK.

Udział procentowy skontrolowanych gmin, które wywiązały się z obowiązku osiągnięcia poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych w poszczególnych województwach w latach 2012-2017 przedstawia ryc. 21. Sposób natomiast wywiązania się gmin z przedmiotowego obowiązku w zależności od charakteru gminy (gminy wiejskie, wiejsko-miejskie i miejskie) został przedstawiony na ryc. 22.

Ryc. 21. Udział procentowy gmin, które wywiązały się z obowiązku osiągnięcia poziomu recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych w latach 2012-2017 w poszczególnych województwach

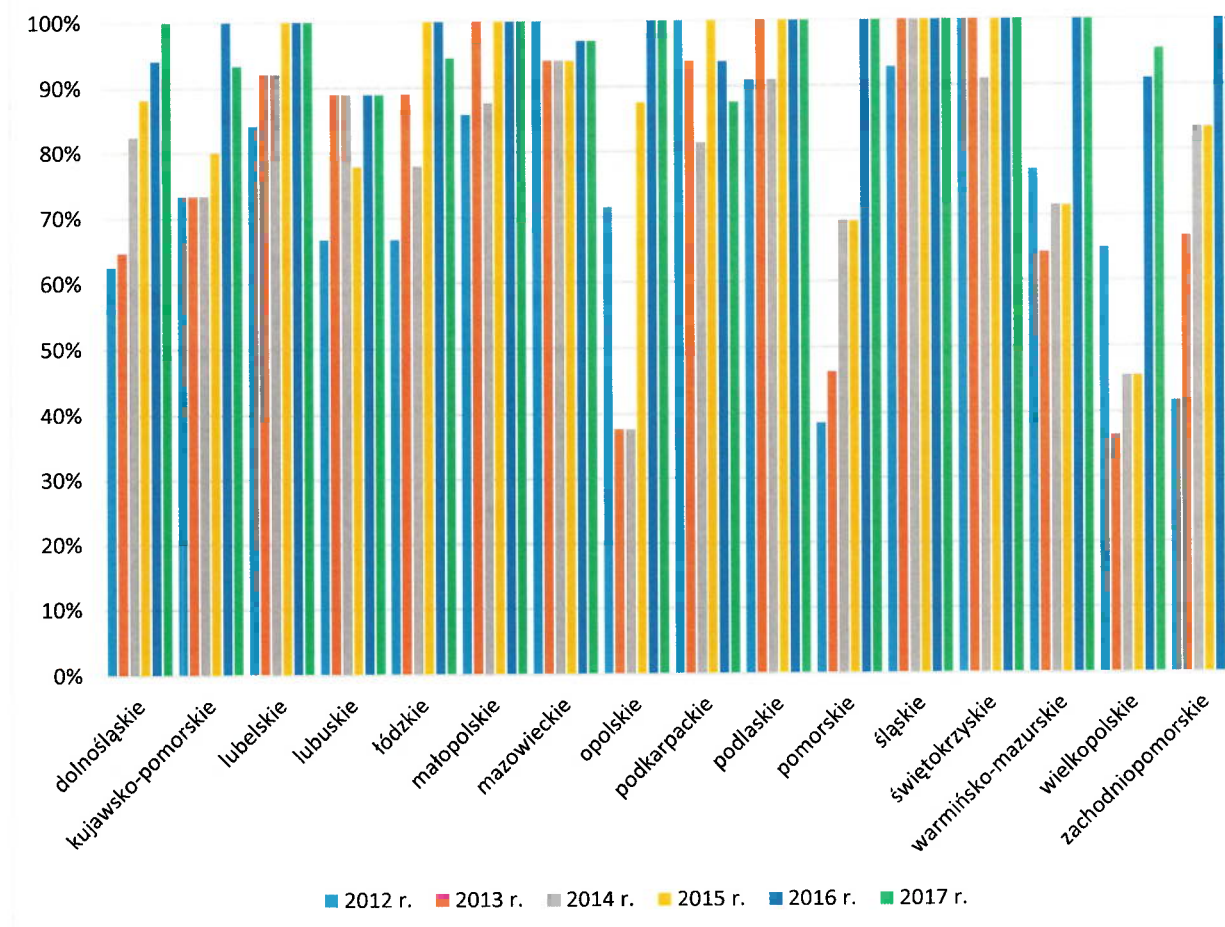

Ryc. 22. Udział procentowy gmin, które wywiązały się z obowiązku osiągnięcia poziomu recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych w latach 2012-2017 w zależności od charakteru gminy

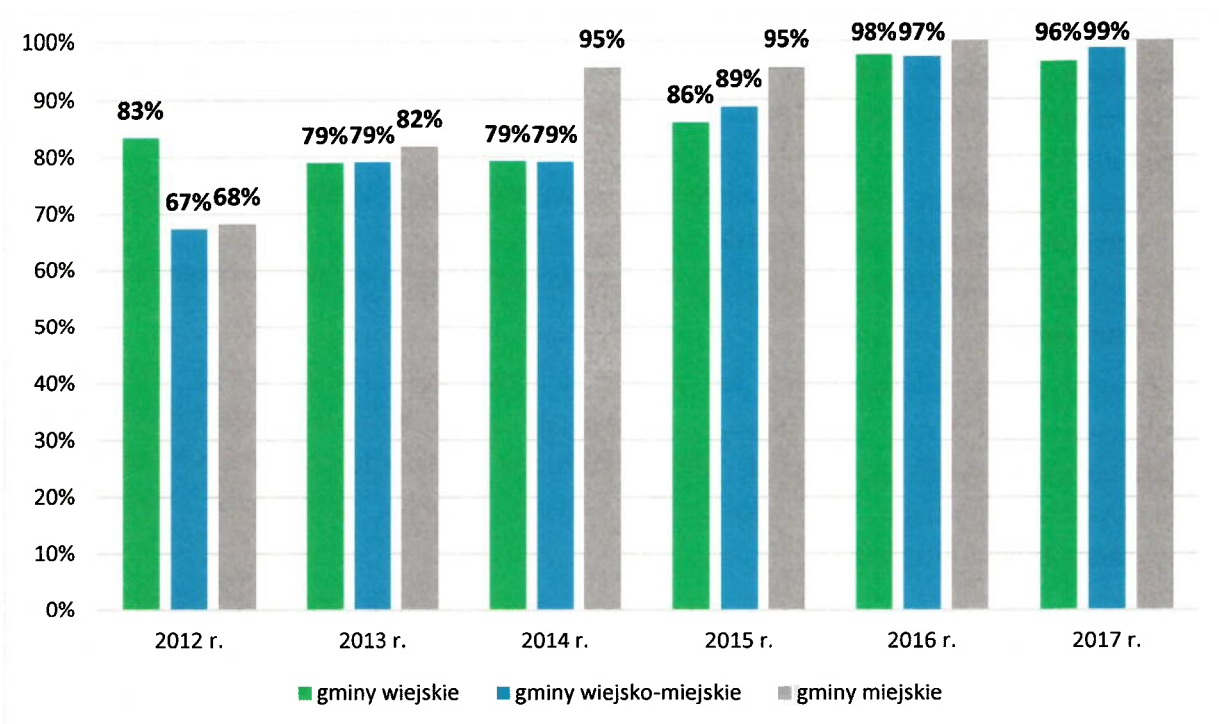
3) Z obowiązku ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania zgodnie z tabelą w załączniku do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 25 maja 2012 r. w sprawie poziomów ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania oraz sposobu obliczania poziomu ograniczania masy tych odpadów (Dz. U. z 2012 r. poz. 676) oraz z dnia 15 grudnia 2017 r. w sprawie poziomów ograniczenia składowania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji (Dz. U. z 2017 r., poz. 2412):

- a) w 2012 r. – ok. **78%** skontrolowanych gmin (wymagany poziom **75%**)
- b) w 2013 r. – ok. **79%** skontrolowanych gmin (wymagany poziom **50%**)
- c) w 2014 r. – ok. **80%** skontrolowanych gmin (wymagany poziom **50%**)
- d) w 2015 r. – ok. **87%** skontrolowanych gmin (wymagany poziom **50%**)
- e) w 2016 r. – ok. **98%** skontrolowanych gmin (wymagany poziom **45%**)
- f) w 2017 r. – ok. **97%** skontrolowanych gmin (wymagany poziom **45%**)

Udział procentowy skontrolowanych gmin, które wywiązały się z obowiązku ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania w poszczególnych województwach w latach 2012-2017 przedstawiono na ryc. 23. Sposób natomiast wywiązania się gmin z przedmiotowego obowiązku w zależności od charakteru gminy (gminy wiejskie, wiejsko-miejskie i miejskie) został przedstawiony na ryc. 24.

Ryc. 23. Udział procentowy gmin, które wywiązały się z obowiązku ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania w latach 2012-2017 w poszczególnych województwach

Ryc. 24. Udział procentowy gmin, które wywiązały się z obowiązku ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania w latach 2012-2017 w zależności od charakteru gminy

2.6. Obowiązek udostępniania na stronie internetowej urzędu gminy informacji wymienionych w art. 3 ust. 2 pkt 9 u.c.p.g.

Jednym z obowiązków gminy, wynikającym z art. 3 ust. 2 pkt 9 u.c.p.g., jest udostępnianie na stronie internetowej urzędu gminy informacji, które powinny zawierać dane na temat:

- 1) podmiotów odbierających odpady komunalne od właścicieli nieruchomości z terenu danej gminy, uwzględniając nazwę firmy, oznaczenie siedziby i adres albo imię, nazwisko i adres podmiotu odbierającego odpady komunalne o właścicieli nieruchomości,
- 2) miejsc zagospodarowania mieszanych odpadów komunalnych, odpadów zielonych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania, odbieranych przez podmioty odbierające odpady komunalne od właścicieli nieruchomości z terenu danej gminy,
- 3) osiągniętych przez gminę oraz podmioty odbierające odpady komunalne na podstawie umowy z właścicielem nieruchomości, w danym roku kalendarzowym, wymaganych poziomach recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami oraz ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania,
- 4) punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych, zawierające:
 - a) firmę, oznaczenie siedziby i adres albo imię, nazwisko i adres prowadzącego punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych,
 - b) adresy punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych na terenie danej gminy, wraz ze wskazaniem godzin przyjmowania odpadów,

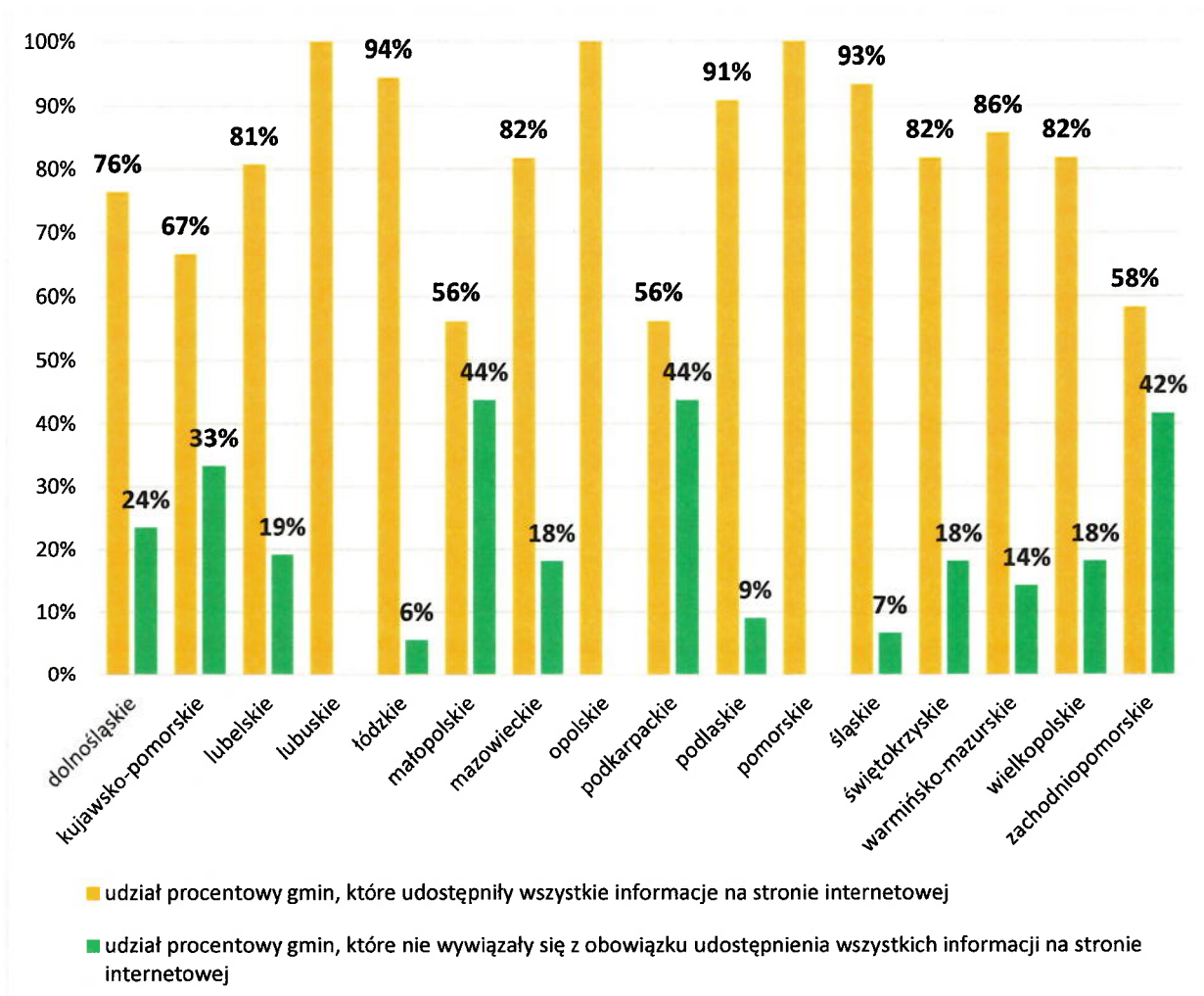
5) zbierających zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny pochodzący z gospodarstw domowych, o których mowa w ustawie z dnia 11 września 2015 r. *o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym* (Dz.U. poz. 1688, z 2017 r. poz. 2056 oraz z 2018 r. poz. 650), zawierające:

- a) firmę, oznaczenie siedziby i adres albo imię, nazwisko i adres zbierającego zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny,
- b) adresy punktów zbierania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego na terenie danej gminy.

Z obowiązku udostępniania na stronie internetowej urzędu gminy informacji wymienionych w art. 3 ust. 2 pkt 9 u.c.p.g. wywiązało się ok. **80%** skontrolowanych gmin, natomiast pozostała część gmin, tj. ok. **20%** z nich, nie zamieściła na stronie internetowej przedmiotowych informacji lub udostępniła jedynie niepełne informacje. Najczęściej odnotowywano brak informacji:

- 1) o osiągniętych poziomach recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów oraz o poziomach ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania;
- 2) o zbierających zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny;
- 3) o miejscach zagospodarowania zmieszanych odpadów komunalnych, odpadów zielonych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania odebranych od właścicieli nieruchomości;

Sposób wywiązania się z powyższego obowiązku z podziałem na województwa przedstawiono na ryc. 25.

Ryc. 25. Sposób wywiązywania się z obowiązku udostępniania informacji na stronach internetowych skontrolowanych gmin w poszczególnych województwach

2.7. Działalność informacyjna i edukacyjna

Z informacji uzyskanych w trakcie prowadzonych kontroli wynika, że z obowiązku prowadzenia działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami komunalnymi nie wywiązały się 3 gminy objęte cyklem kontrolnym. Zakres prowadzonych działań informacyjnych i edukacyjnych znacząco różni się w poszczególnych gminach. Kroki podejmowane przez część z nich ograniczają się jednak często do zamieszczenia informacji na stronie internetowej urzędu gminy lub w Biuletynie Informacji Publicznej, a także rozprowadzania wśród mieszkańców ulotek informacyjnych/poradników na temat prawidłowej gospodarki odpadami, w szczególności przy okazji zmian wprowadzanych w systemie. Na terenie wielu gmin organizowane są również spotkania z mieszkańcami.

Wyniki prowadzonych kontroli wskazują jednak, iż część gmin podejmuje systematyczne oraz różnorodne działania w celu informowania i edukacji różnych grup społecznych w zakresie prawidłowej gospodarki odpadami. Jako przykłady dobrych praktyk można wskazać m.in.:

- promowanie prawidłowej gospodarki odpadami poprzez urządzenie stoisk tematycznych w trakcie organizowanych festynów, widowisk itd.;
- konkursy plastyczne związane z tematyką wykorzystania odpadów;

- spektakle, warsztaty, prelekcje dla dzieci i młodzieży o tematyce ekologicznej;
- organizowanie akcji typu „sprzątanie świata” w związku z obchodami Światowego Dnia Ziemi;
- organizowanie akcji umożliwiających wymianę odpadów (np. zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny) m.in. na sadzonki roślin,
- organizowanie wycieczek do zakładów zagospodarowania odpadów, pikników ekologicznych,
- publikacje artykułów w lokalnej prasie na tematy związane z gospodarką odpadami (np. w zakresie metod przetwarzania odpadów itd.) pozwalając na zwiększenie świadomości społeczeństwa;
- promowanie zagospodarowywania odpadów w przydomowych kompostownikach.

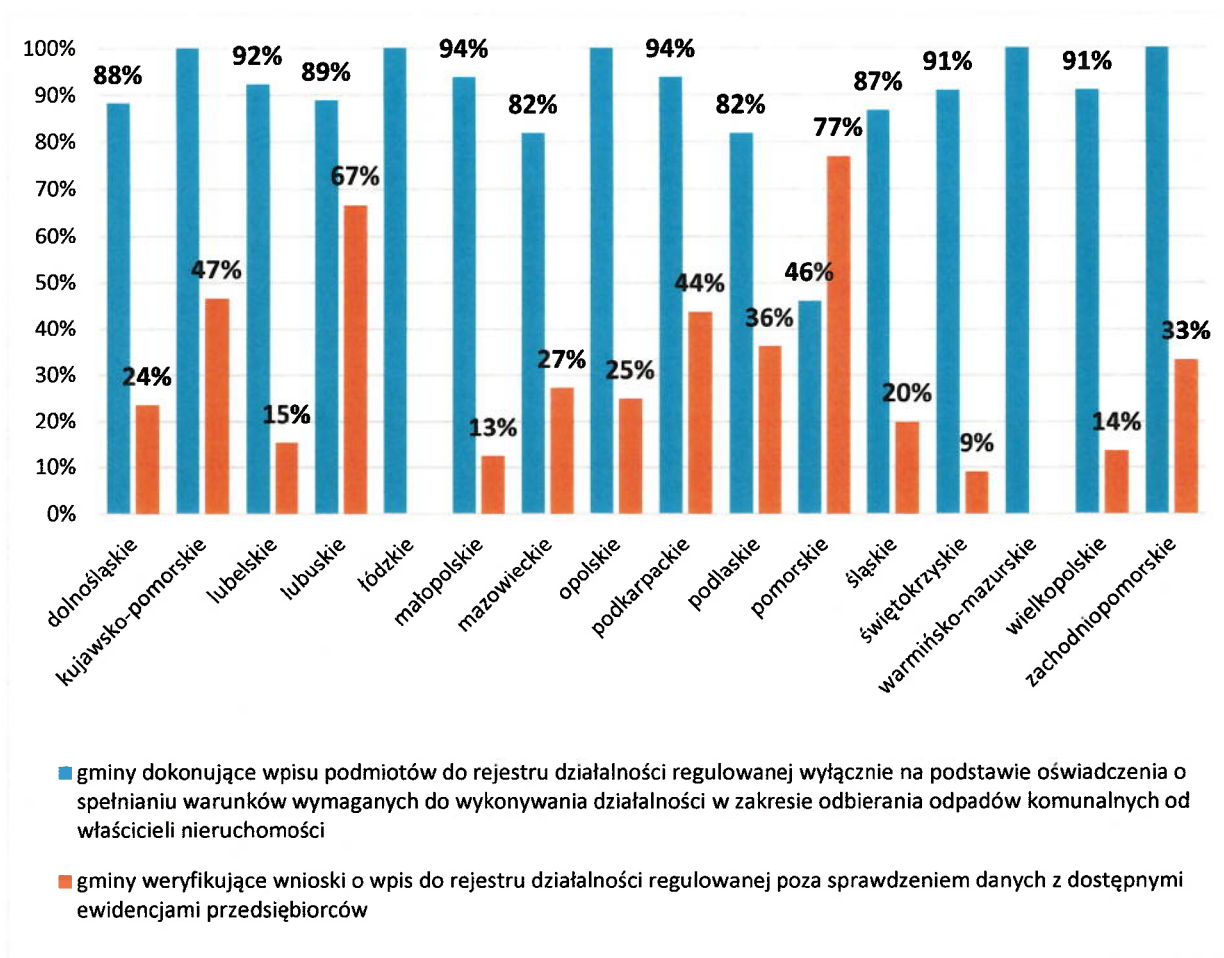
Tego rodzaju działania stanowią istotną rolę w obszarze edukacji ekologicznej poprzez zwiększanie świadomości społeczeństwa m.in. w zakresie prawidłowego postępowania z odpadami. Informacje przekazywane wyłącznie za pośrednictwem stron internetowych nie docierają do wszystkich mieszkańców, w szczególności do osób starszych, nieposiadających dostępu do tego rodzaju źródeł informacji, przez co efektywność tego typu działań jest niewystarczająca, niemniej jednak mogą one stanowić dobre uzupełnienie innych praktyk w tym zakresie.

2.8. Obowiązek prowadzenia rejestru działalności regulowanej

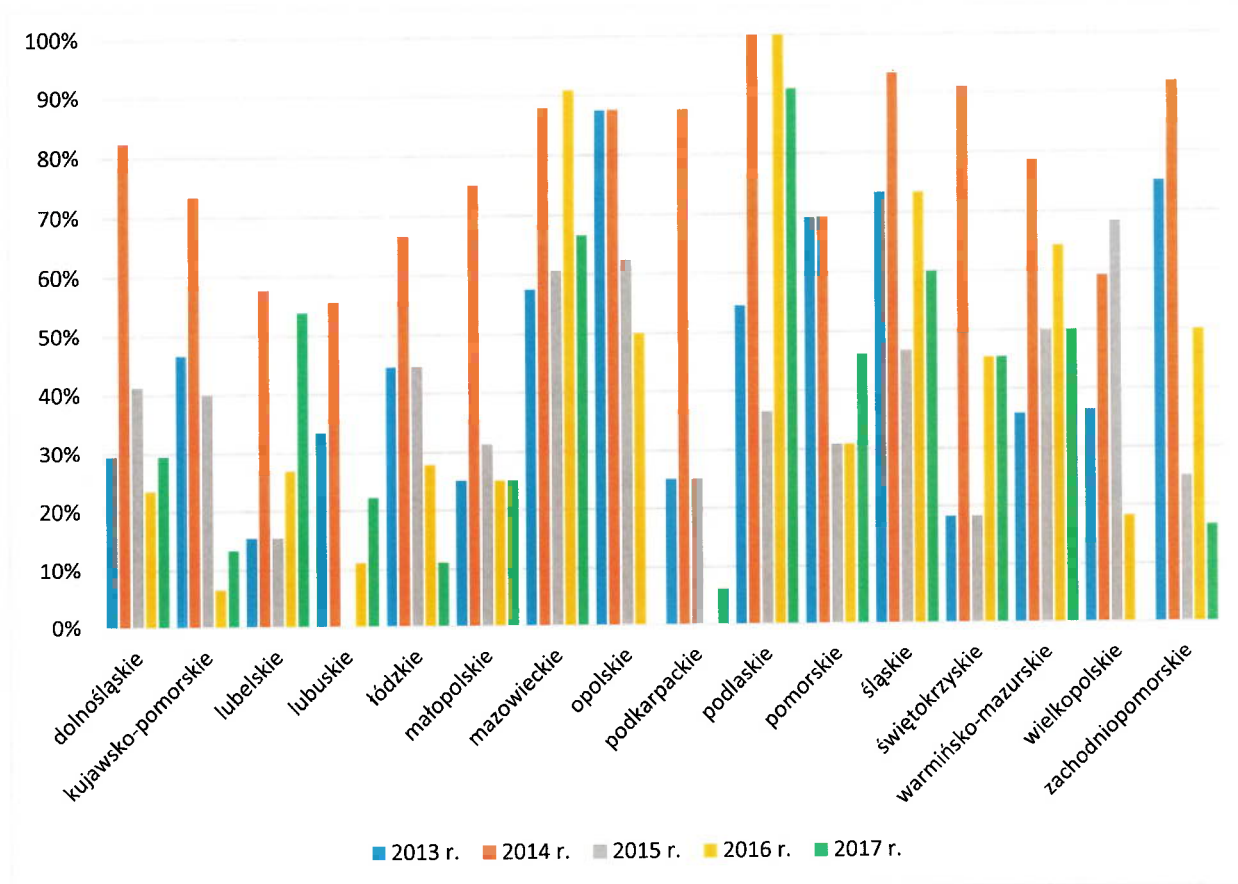
Z obowiązku prowadzenia rejestru działalności regulowanej zgodnie z art. 9b u.c.p.g. wywiązało się **100%** gmin objętych cyklem kontrolnym. Ok. **89%** skontrolowanych gmin dokonywało wpisu podmiotów do rejestru działalności regulowanej wyłącznie na podstawie oświadczenia o spełnieniu warunków wymaganych do wykonywania działalności w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości. Zdecydowana większość skontrolowanych gmin, tj. ok. **74%** weryfikowała natomiast wnioski o wpis do rejestru działalności regulowanej tylko poprzez sprawdzenie informacji o podmiocie w dostępnych ewidencjach przedsiębiorców, tj. Krajowym Rejestrze Sądowym lub Centralnej Ewidencji Działalności Gospodarczej. W wyniku kontroli ustalono, że pozostała część gmin (ok. **26%**) weryfikację wniosku o wpis do rejestru działalności regulowanej przeprowadziła m.in. poprzez analizę decyzji w zakresie gospodarowania odpadami posiadanych przez podmiot, przeprowadzenie rozeznania wśród innych gmin, na terenie których działalności prowadzi dany podmiot, a także w oparciu o kontrolę podmiotu w zakresie spełniania wymagań dotyczących odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, o których mowa w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 11 stycznia 2013 r. w sprawie *szczegółowych wymagań w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości* (Dz. U. z 2013 r., poz. 122).

Wykreśleń z rejestru działalności regulowanej podmiotów odbierających odpady komunalne od właścicieli nieruchomości dokonało w 2013 r. – ok. **43%** skontrolowanych gmin, w 2014 r. – ok. **77%** skontrolowanych gmin, w 2015 r. – ok. **39%** skontrolowanych gmin, w 2016 r. – ok. **41%**, natomiast w 2017 r. ok. **36%** skontrolowanych gmin. Działania te były przeprowadzane głównie na wniosek podmiotu zgodnie z art. 9cb u.c.p.g., jednak zdarzały się także przypadki trwałego zaprzestania wykonywania przez przedsiębiorcę działalności gospodarczej na terenie gminy objętej wpisem (art. 9j ust. 2 u.c.p.g.). Udział procentowy gmin

dokonujących wpisu podmiotów do rejestru działalności regulowanej w poszczególnych województwach przedstawiono na ryc. 26 oraz ryc. 27.

Ryc. 26. Realizacja obowiązku prowadzenia rejestru działalności regulowanej

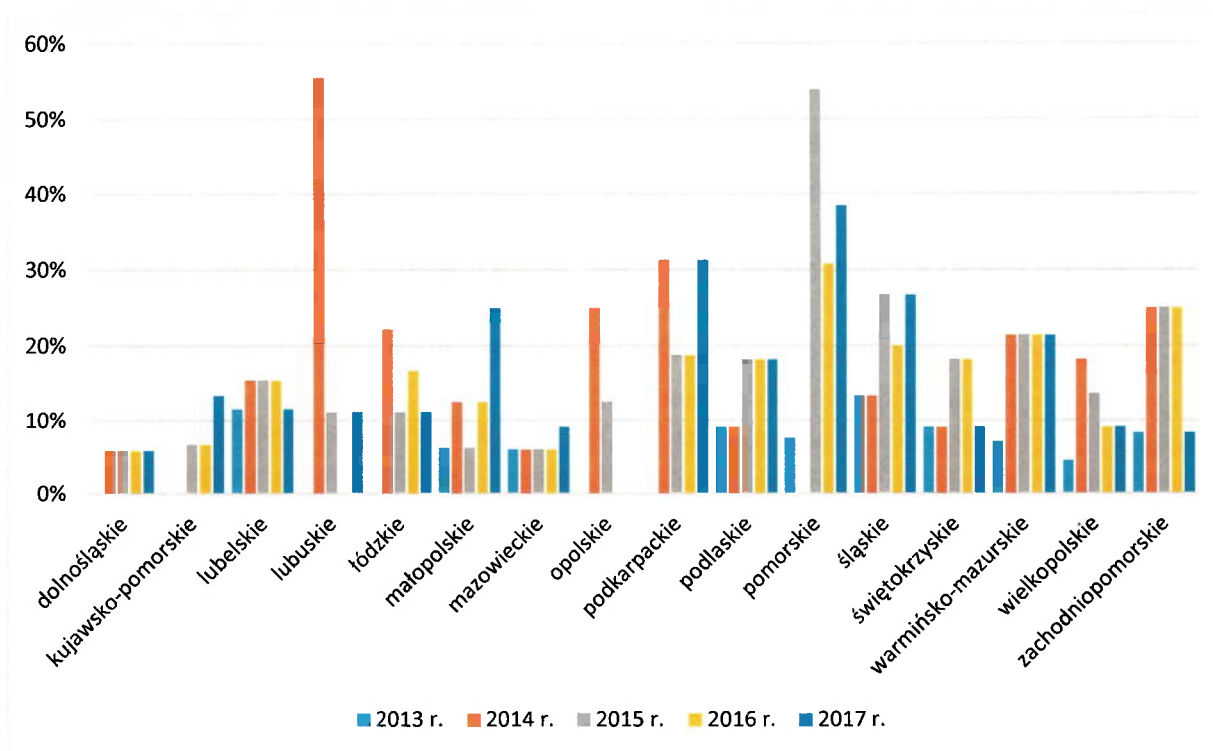

Ryc. 27. Gminy, które wykreślały z rejestru działalności regulowanej podmioty odbierające odpady komunalne od właścicieli nieruchomości

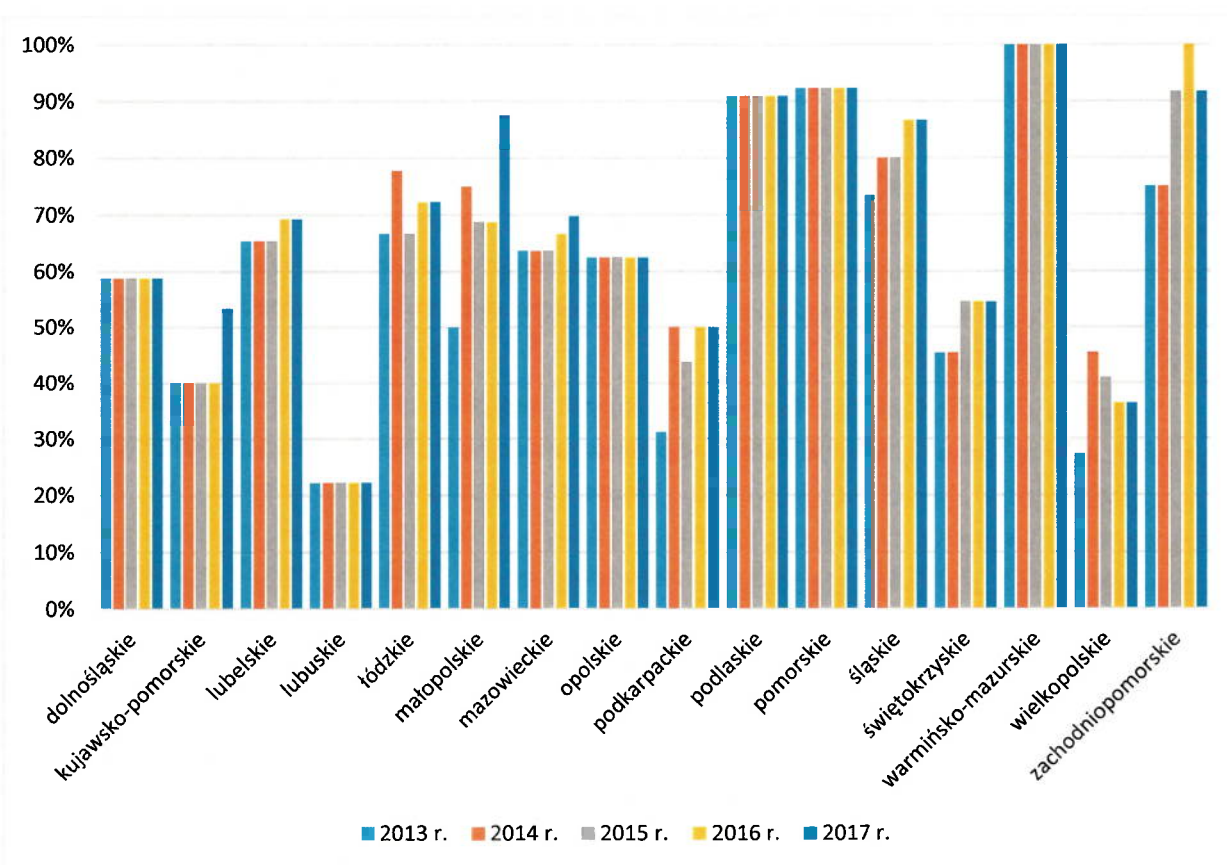
2.9. Działalność kontrolna gmin

Z obowiązku prowadzenia kontroli podmiotów odbierających odpady komunalne z terenu gminy, udokumentowanych protokołem z kontroli, w latach 2013-2017 wywiązały się niewielki odsetek gmin objętych cyklem kontrolnym. W 2013 r. działania takie podjęło ok. **5%** skontrolowanych gmin, w 2014 r. – ok. **15%** gmin, w 2015 r. – ok. **16%**, w 2016 r. – ok. **14%**, natomiast w 2017 r. - ok. **15%** skontrolowanych gmin. W przypadku kontroli wypełniania warunków umowy zawartej z podmiotem odbierającym odpady od właścicieli nieruchomości, zostały one przeprowadzone w 2013 r. przez ok. **60%** skontrolowanych gmin, w 2014 r. – ok. **65%** gmin, w 2015 r. - ok. **64%**, w 2016 r. – ok. **66%** oraz w 2017 r. – ok. **68%** gmin objętych cyklem kontrolnym.

Udział procentowy skontrolowanych gmin, które wywiązały się z obowiązku prowadzenia kontroli podmiotów odbierających odpady komunalne od właścicieli nieruchomości w poszczególnych województwach przedstawiono na ryc. 28 i ryc. 29.

Ryc. 28. Udział procentowy gmin prowadzących kontrole podmiotów, z którymi zawarto umowy na odbiór odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości (udokumentowane protokołem z kontroli)

Ryc. 29. Udział procentowy gmin prowadzących kontrole wypełniania warunków umowy zawartej z podmiotem odbierającym odpady komunalne od właścicieli nieruchomości

Kontrole podmiotów odbierających odpady komunalne prowadzone przez gminy polegały głównie na:

- 1) kontroli realizacji harmonogramów odbioru odpadów;
- 2) wizjach w terenie, np. w dniu odbioru odpadów, w celu weryfikacji sposobu i jakości świadczenia usług;
- 3) sprawdzeniu sposobu utrzymania czystości miejsc odbioru odpadów, dostarczania pojemników do mieszkańców, a także mycia pojemników na zmieszane odpady komunalne;
- 4) monitorowaniu trasy przejazdu pojazdów odbierających odpady komunalne z terenu gminy za pomocą aplikacji GPS (kontrola zapisów GPS);
- 5) kontroli ilości i rodzaju odebranych odpadów za pomocą kart przekazania odpadów;
- 6) weryfikacji zgłoszeń właścicieli nieruchomości dotyczących nieprawidłowości w odbieraniu odpadów;
- 7) analizie miesięcznych raportów z ilości odebranych odpadów komunalnych;
- 8) sprawdzeniu wyposażenia bazy magazynowo-transportowej i sposobu jej utrzymania.

Ok. **61%** skontrolowanych gmin zadeklarowało, że kontroluje odbiór odpadów od właścicieli nieruchomości z wykorzystaniem systemu GPS.

Znaczna część gmin objętych cyklem kontrolnym, w ramach kontroli podmiotów odbierających odpady komunalne od właścicieli nieruchomości ograniczała się jedynie do kontroli telefonicznych lub mailowych w szczególności po uzyskaniu zgłoszenia o nieprawidłowościach od właścicieli nieruchomości. Ustalono również, że w ramach czynności kontrolnych gminy przeprowadzały rozeznanie wśród mieszkańców (zarówno kontakt telefoniczny, jak i osobisty z przedstawicielami urzędu gminy), w celu zweryfikowania analizy jakości świadczonych usług w zakresie odbioru odpadów.

Niemniej jednak należy wskazać, iż nadal znaczny odsetek gmin nie kontroluje podmiotów, z którymi zawarł umowę na odbiór odpadów, co może mieć bezpośredni związek m.in. z brakiem skarg ze strony mieszkańców w poszczególnych gminach lub rozwiązywaniem kwestii spornych pomiędzy mieszkańcami a podmiotem odbierającym odpady komunalne na bieżąco po każdym zgłoszeniu.

Uwagę zwraca jednak fakt liczby zgłoszonych przypadków niewłaściwego świadczenia usług przez przedsiębiorcę odbierającego odpady komunalne od właścicieli nieruchomości lub przez prowadzącego punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych. W 2013 r. odnotowano 6370 takich przypadków, w 2014 r. – 13413, w 2015 r. – 20860, w 2016 r. – 25387, natomiast w 2017 r. – 29131 przypadków. Najwięcej, bo ok. **79%** wszystkich zgłoszeń miało miejsce na terenie Miasta St. Warszawa. Niemniej jednak z uzyskanych informacji wynika, że część gmin nie prowadzi rejestru w tym zakresie, w związku z czym można oszacować, iż liczba zgłoszonych przypadków była większa.

Z informacji uzyskanych w trakcie kontroli gmin wynika, że do najczęstszych zgłoszeń dotyczących niewłaściwego świadczenia usług należą m.in.:

- 1) odbiór odpadów z terenu nieruchomości niezgodnie z harmonogramem;
- 2) brak odbioru odpadów z terenu nieruchomości;
- 3) problem dotyczący przepełnionych pojemników na odpady;

- 4) wydawanie nieodpowiedniej liczby worków na odpady lub niedostarczenie pojemników.

Ponadto w trakcie prowadzonych kontroli wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska zweryfikowali, czy w skontrolowanych gminach wyznaczone są osoby, do których obowiązków należy sprawowanie kontroli przestrzegania i stosowania przepisów u.c.p.g. Ustalono, że w ok. **85%** skontrolowanych gmin wyznaczono co najmniej jedną osobę, do której obowiązków należy prowadzenie kontroli. Z reguły jest to jeden z wielu obowiązków tych pracowników, niemniej jednak zdarzały się przypadki, kiedy w gminie wyznaczono pracowników, których obowiązkiem było wyłącznie sprawowanie kontroli przestrzegania i stosowania przepisów u.c.p.g.

Niektóre gminy wymierzały, w drodze decyzji, administracyjne kary pieniężne w trybie art. 9x oraz 9xa u.c.p.g. W latach 2013-2017 nałożono w sumie 190 kary, z czego największy odsetek dotyczył nieterminowego przekazywania sprawozdań, o których mowa w art. 9n u.c.p.g. przez podmioty odbierające odpady komunalne od właścicieli nieruchomości (art. 9x ust. 1 pkt 5) - ok. **42%** (kary wymierzone na terenie województw: dolnośląskiego, kujawsko-pomorskiego, łódzkiego, małopolskiego, mazowieckiego, podlaskiego, pomorskiego, śląskiego, świętokrzyskiego i zachodniopomorskiego), a także nieprzekazywania, z zastrzeżeniem art. 9e ust. 1a-1c, odebranych od właścicieli nieruchomości zmieszanych odpadów komunalnych oraz odpadów zielonych do regionalnej instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych albo w przypadkach, o których mowa w art. 38 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach, do instalacji przewidzianych do zastępczej obsługi tego regionu (art. 9x ust. 1 pkt 3) - ok. **34%** (kary wymierzone na terenie województw: łódzkiego, małopolskiego, mazowieckiego i podlaskiego).

Ok. **17%** wymierzonych w latach 2013-2017 kar dotyczyło niewywiązania się podmiotu odbierającego odpady komunalne z obowiązku określonego w art. 9g dla poziomu recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami (art. 9x ust. 2 pkt 1) (kary wymierzone na terenie województw: lubelskiego, łódzkiego, małopolskiego, mazowieckiego, podlaskiego, śląskiego, i świętokrzyskiego), natomiast 6 kar wymierzono za niewywiązanie się podmiotu odbierającego odpady komunalne z obowiązku określonego w art. 9g dla poziomu ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania (art. 9x ust. 2 pkt 2) (kary wymierzone na terenie województwa śląskiego).

Ponadto 3 kary (na terenie województwa mazowieckiego) wymierzono za odbieranie odpadów komunalnych bez wymaganego wpisu do rejestru działalności regulowanej (art. 9x ust. 1 pkt 1), 3 kary (na terenie województw: mazowieckiego, świętokrzyskiego i zachodniopomorskiego) za przekazywanie nierzetelnego sprawozdania, o którym mowa w art. 9n przez podmioty odbierające odpady komunalne od właścicieli nieruchomości (art. 9x ust. 1 pkt 4). Jedna kara (na terenie województwa mazowieckiego) natomiast dotyczyła naruszenia polegającego na mieszaniu selektywnie zebranych odpadów komunalnych ze zmieszanymi odpadami komunalnymi lub selektywnie zebranych odpadów różnych rodzajów ze sobą (art. 9x ust. 1 pkt 2).

Ponadto w latach 2015-2017 w województwie podlaskim wymierzono jedną karę dla prowadzącego punkt selektywnego zbierania odpadów za przekazywanie odpadów zielonych do instalacji innej niż regionalna instalacja do przetwarzania odpadów komunalnych albo w przypadkach, o których mowa w art. 38 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r.

o odpadach, do instalacji innej niż przewidziana do zastępczej obsługi tego regionu (art. 9xa pkt 1) oraz jedną karę dla prowadzącego punkt selektywnego zbierania odpadów z terenu województwa wielkopolskiego za przekazanie po terminie sprawozdania, o którym mowa w art. 9na u.c.p.g. (art. 9xa pkt 3).

2.10. Przypadki porzucania odpadów na terenie gmin

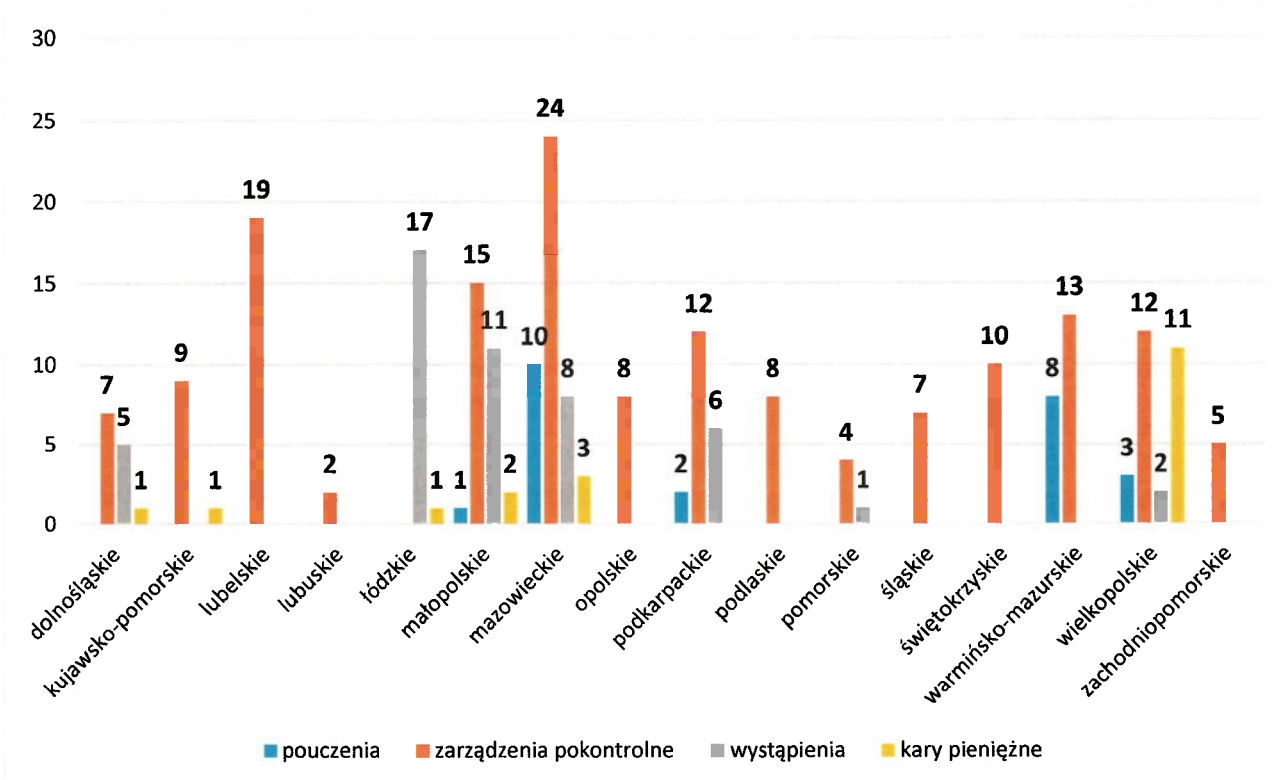
W trakcie prowadzonego cyklu kontrolnego wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska zweryfikowali skalę problemu składowania lub magazynowania odpadów w miejscu na ten cel nieprzeznaczonym. W toku kontroli ustalono, że w 2013 r. ww. przypadki odnotowano na terenie 41 gmin (ok. 16% skontrolowanych gmin), w 2014 r. – na terenie 41 gmin (ok. 16%), w 2015 r. – na terenie 59 gmin (ok. 23%), w 2016 r. – na terenie 65 gmin (ok. 25%), natomiast w 2017 r. – na terenie 84 gmin (ok. 33%). Najwięcej przypadków porzucania odpadów w miejscach nieprzeznaczonych do ich magazynowania i składowania odnotowano na terenie województwa śląskiego, mazowieckiego i dolnośląskiego.

Należy wskazać, że na podstawie art. 26 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach, posiadacz odpadów jest obowiązany do niezwłocznego usunięcia odpadów z miejsca nieprzeznaczonego do ich składowania lub magazynowania. Niemniej jednak w przypadku nieusunięcia odpadów zgodnie z powyższym wójt, burmistrz lub prezydent miasta, w drodze decyzji wydawanej z urzędu, nakazuje posiadaczowi odpadów usunięcie odpadów z miejsca nieprzeznaczonego do ich składowania lub magazynowania, z wyjątkiem, gdy obowiązek usunięcia odpadów jest skutkiem wydania decyzji o cofnięciu decyzji związanej z gospodarką odpadami. W wyniku powyższego skontrolowane organy samorządowe wydały łącznie w 2013 r. - 23 decyzje nakazujące usunięcie odpadów, w 2014 r. - 53 decyzje, w 2015 r. – 47 decyzji, w 2016 r. – 64 decyzji i w 2017 r. – 55 decyzji.

3. Podjęte działania pokontrolne – kontrole gmin i związków międzygminnych

W trakcie 256 kontroli gmin i związków międzygminnych prowadzonych w ramach cyklu kontrolnego, wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska stwierdzili 203 nieprawidłowości i naruszenia przepisów. W wyniku przeprowadzonych kontroli podjęto łącznie 248 działań pokontrolnych, w tym udzielono 24 pouczeń, wydano 155 zarządzeń pokontrolnych, skierowano 50 wystąpień do innych organów ochrony środowiska oraz wymierzono 19 kar pieniężnych w drodze decyzji administracyjnych. Kary pieniężne zostały wymierzone gminom za nieosiągnięcie wymaganych poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych, poziomów ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania, a także za nieterminowe przekazanie rocznego sprawozdania z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi.

Zestawienie liczbowe działań pokontrolnych podjętych przez wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska przedstawiono na ryc. 30.

Ryc. 30. Podjęte działania pokontrolne przez wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska w poszczególnych województwach

III. PODSUMOWANIE

Niniejszy cykl kontrolny w zakresie kontroli gmin stanowi kontynuację ogólnopolskich cykli kontrolnych przestrzegania przez gminy przepisów u.c.p.g., prowadzonych corocznie od 2013 r. Potrzeba prowadzenia dalszych kontroli związana jest bezpośrednio ze stwierdzanymi w dalszym ciągu nieprawidłowościami, które mają wpływ na szczelność systemu gospodarowania odpadami komunalnymi w kraju. W związku z powyższym w 2018 r. kontrolą objęto 254 gminy i 2 związki międzygminne. W wyniku tych kontroli stwierdzono, co następuje.

- 1) Analizując funkcjonowanie systemu gospodarki odpadami komunalnymi w gminach na podstawie przeprowadzonych kontroli można stwierdzić, że na przestrzeni lat, w ciągu których prowadzono kontrole gmin, następuje stopniowa poprawa oraz pewna stabilizacja.
- 2) Z obowiązku uchwalenia regulaminu utrzymania czystości i porządku w gminie na dzień kontroli nie wywiązały się 3 skontrolowane gminy. Brak realizacji powyższego obowiązku dotyczącego regulaminu utrzymania czystości i porządku, ale również wymaganych uchwał w zakresie organizacji systemu gospodarki odpadami komunalnymi wynika z faktu, że nie wszystkie skontrolowane gminy przeprowadziły w wymaganym terminie działania mające na celu zmianę przepisów prawa miejscowego, co wynikało z przepisów ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. *o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. z 2015 r., poz. 87). Zgodnie z art. 11 ww. ustawy, dotychczasowe przepisy prawa miejscowego wydane na podstawie art. 4, art. 6n, art. 6l oraz 6r ust. 3 ustawy zmienionej w art. 1 zachowały moc na okres, na jaki zostały wydane, jednak nie dłużej niż przez 18 miesięcy od dnia w życie tej ustawy, tj. nie dłużej niż do dnia 1 sierpnia 2016 r.

- 3) Ok. **92%** skontrolowanych gmin wywiązało się z obowiązku ustanowienia w regulaminach utrzymania czystości i porządku w gminie selektywnego zbierania odpadów, obejmującego, co najmniej frakcje: papieru, metalu, tworzyw sztucznych, szkła i odpadów ulegających biodegradacji (w praktyce ok. 91% gmin). Ok. **82%** gmin uchwaliło selektywne zbieranie wszystkich ww. frakcji odpadów, a także odpadów ulegających biodegradacji, ze szczególnym uwzględnieniem bioodpadów w sposób umożliwiający wysegregowanie ze strumienia odpadów komunalnych zarówno odpadów z ogrodów, jak i odpadów spożywczych i kuchennych (w praktyce ok. **73%** gmin). W przypadku natomiast ok. **10%** gmin uchwalono selektywne zbieranie odpadów zielonych, natomiast odpady kuchenne i spożywcze kierowane są do strumienia odpadów zmieszanych (w praktyce ok. **18%** gmin).
- 4) W dalszym ciągu na terenie kraju zdarzają się przypadki odbierania odpadów komunalnych w podziale na dwa pojemniki, czyli tzw. frakcję suchą oraz frakcję mokrą. Ok. **8%** skontrolowanych gmin uchwaliło w regulaminie utrzymania czystości i porządku w gminie zbieranie odpadów w ww. systemie, podczas gdy w praktyce ok. **10%** skontrolowanych gmin odbiera odpady w podziale na frakcję suchą oraz frakcję mokrą. Niemniej jednak część tych gmin oprócz pojemnika na frakcję suchą/mokrą zdecydowała również o selektywnym zbieraniu dodatkowych frakcji odpadów – głównie szkła czy odpadów ulegających biodegradacji, ze szczególnym uwzględnieniem bioodpadów.
- 5) Ok. **71%** skontrolowanych gmin, mimo obowiązujących przepisów przejściowych, na dzień kontroli dostosowało umowę na odbieranie lub odbieranie i zagospodarowanie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości w zakresie selektywnego zbierania odpadów komunalnych do przepisów rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 29 grudnia 2016 r. w sprawie *szczegółowego sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów* (Dz. U. z 2017 r., poz. 19). Ok. **73%** skontrolowanych gmin na dzień kontroli dostosowało pojemniki niespełniające wymogów do warunków rozporządzenia lub zastąpiło je pojemnikami spełniającymi wymagania, mimo okresu (5 lat od wejścia w życie ww. rozporządzenia, tj. nie dłużej niż do dnia 1 lipca 2022 r.). Z kolei z obowiązku oznaczenia pojemników właściwymi napisami w ciągu 6 miesięcy od dnia wejścia w życie rozporządzenia, wywiązało się ok. **77%** gmin.
- 6) W skontrolowanych gminach średnia stawka za gospodarowanie zmieszanyimi odpadami komunalnymi wyniosła **18,36 zł** w przeliczeniu na jednego mieszkańca zamieszkującego daną nieruchomość, natomiast w przypadku selektywnej zbiórki odpadów komunalnych u źródła – **10,17 zł**. Odnotowano znaczne różnicowanie stawek zarówno na poziomie województw, jak i w poszczególnych gminach. Najniższe stawki za gospodarowanie odpadami pobierane są w województwach podkarpackim i świętokrzyskim (ok. 12,00 zł za odbiór odpadów zmieszanych i ok. 6,50 zł za odbiór odpadów selektywnie zebranych). Najwyższe stawki natomiast za odbiór odpadów zmieszanych odnotowano w województwie podlaskim (ok. 25 zł) oraz w województwie pomorskim (ok. 23 zł), natomiast za odbiór odpadów selektywnie zebranych w województwach dolnośląskim oraz pomorskim (ok. 13,00 zł). Najmniej zróżnicowane stawki opłat można zaobserwować w przypadku gmin z województwa lubuskiego (ok. 17,28 zł za odbiór odpadów zmieszanych i ok. 11,45 zł za odbiór odpadów selektywnie zebranych), podczas gdy najbardziej zróżnicowane stawki odnotowano w województwie podlaskim (średnia

stawka za odbiór zmieszanych odpadów komunalnych jest dwukrotnie wyższa, niż w przypadku odbioru odpadów selektywnie zbieranych). Ustalanie znaczących różnic w stawkach za odbiór odpadów komunalnych może być skutecznym narzędziem mobilizującym mieszkańców do segregacji odpadów komunalnych u źródła.

- 7) Wszystkie skontrolowane gminy udzieliły zamówienia publicznego na odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości lub na odbieranie i zagospodarowanie tych odpadów (art. 6d u.c.p.g.). Ok. **93%** zamówień publicznych udzielonych przez gminy stanowiły przetargi, natomiast pozostałe ok. **7%** zamówień odbyło się w trybie z wolnej ręki. Większość skontrolowanych gmin (ok. **80%**), udzieliła zamówienia publicznego na odbieranie i zagospodarowanie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, natomiast pozostała część gmin, tj. ok. **20%** z nich udzieliła zamówienia publicznego wyłącznie na odbiór odpadów.
- 8) W dalszym ciągu istotny problem dla części gmin stanowiło wyegzekwowanie od właścicieli nieruchomości złożenia deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi lub też istniały uzasadnione wątpliwości, co do informacji zawartych w tych deklaracjach. W związku z powyższym w latach 2013-2017 ok. **72%** gmin było obowiązane do wydania decyzji określających wysokość opłat za gospodarowanie odpadami.
- 9) Zdarzały się przypadki zgłaszania przez podmioty odbierające odpady komunalne informacji o niewywiązywaniu się właścicieli nieruchomości z obowiązku selektywnego zbierania odpadów komunalnych, mimo złożonych deklaracji w tym zakresie. W skontrolowanych gminach takich przypadków odnotowano: w 2013 r. – 1088, w 2014 r. – 695, w 2015 r. – 1261, w 2016 r. - 1351 oraz w 2017 r. - 1674. Najwięcej zgłoszeń od podmiotów odbierających odpady komunalne o powyższych praktykach odebrały gminy w województwie wielkopolskim (ok. 22% zgłoszonych przypadków), podkarpackim (ok. 14% przypadków), dolnośląskim (ok. 13% przypadków).
- 10) Ok. **18%** skontrolowanych gmin nie wywiązało się z obowiązku utworzenia PSZOK. W wyniku kontroli ustalono, że w dalszym ciągu najczęstszymi, zgłaszanymi corocznie przez gminę powodami nieutworzenia PSZOK był brak środków finansowych oraz problemy z wyznaczeniem odpowiedniej lokalizacji. Niemniej jednak zdarzały się również przypadki, kiedy zapewnienie na terenie gminy okresowej, mobilnej zbiórki odpadów komunalnych było powodem nieutworzenia stacjonarnego PSZOK, z uwagi na fakt, iż w ocenie gminy taki sposób organizacji odbioru odpadów od mieszkańców był wystarczający. W wyniku kontroli ustalono, że ponad połowa gmin (ok. **56%**) prowadzi PSZOK samodzielnie lub przy pomocy własnych jednostek organizacyjnych, natomiast pozostała część gmin (ok. **44%**) powierzyła prowadzenie PSZOK podmiotom zewnętrznym.
- 11) Niemal wszystkie skontrolowane gminy (ok. **98%**) w latach 2013-2017 wywiązywały się z obowiązku terminowego przedkładania sprawozdań z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi. Niemniej jednak pomimo iż z każdym rokiem wzrasta odsetek rzetelnie sporządzanych sprawozdań, nadal jakość składanych sprawozdań jest niska, co może wynikać z faktu, iż w dalszym ciągu niewielki odsetek gmin analizuje dane źródłowe umożliwiające rzetelne sporządzenie sprawozdania rocznego. Jedynie ok. **20%** gmin zwywało w latach 2013-2017 podmioty do przedłożenia

dokumentów sporządzanych na potrzeby ewidencji odpadów oraz dokumentów potwierdzających osiągnięcie określonych poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami oraz ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania. W 2013 r. ok. **71%** skontrolowanych gmin rzetelnie sporządziło przedmiotowe sprawozdanie, natomiast w 2017 r. – ok. **86%** gmin objętych cyklem kontrolnym.

12) Znaczny postęp zaobserwowano w zakresie wywiązywania się gmin z obowiązku osiągnięcia wymaganych poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami oraz ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania, tj.:

- a) W 2017 r. poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia frakcji odpadów komunalnych w postaci papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła osiągnęło ok. **95%** gmin, w porównaniu do 2012 r., w którym przedmiotowy poziom osiągnęło ok. 71% gmin. Jednocześnie w ww. okresie poziom wymagany do osiągnięcia przez gminy wzrósł w dwukrotnie z 10% do 20%;
- b) wymagany poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych osiągnęło w 2017 r. ok. **77%** gmin, podczas gdy w 2012 r. z obowiązku wywiązało się ok. 47%. Jednocześnie o ponad połowę zmniejszył się odsetek gmin, które dotychczas deklarowały brak odebranych odpadów budowlanych i rozbiórkowych;
- c) wymagany poziom ograniczania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania w 2017 r. osiągnęło ok. **97%** skontrolowanych gmin, w 2012 r. natomiast z przedmiotowego obowiązku wywiązało się ok. 78% tych gmin.

Czynnik mobilizujący gminy do osiągnięcia wymaganych poziomów stanowi niewątpliwie możliwość nałożenia na nie sankcji wynikających z art. 9z ust. 2 u.c.p.g. Niemniej jednak kluczem do osiągnięcia coraz wyższych poziomów może być edukacja oraz informowanie mieszkańców na temat prawidłowej gospodarki odpadami, co w efekcie przełoży się na zwiększenie udziału selektywnie zbieranych odpadów u źródła oraz lepszą jakość strumienia odpadów surowcowych.

13) W dalszym ciągu problemem w zakresie uszczelnienia systemu gospodarowania odpadami komunalnymi jest brak sprawowania przez gminy odpowiedniego nadzoru nad podmiotami świadczącymi usługi odbierania i zagospodarowania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości. Wciąż niewielki odsetek gmin wywiązuje się z obowiązku prowadzenia kontroli przedsiębiorców, udokumentowanych protokołem kontroli. W 2017 r. takie kontrole przeprowadziło jedynie ok. **15%** gmin. Konieczne jest zdecydowane podjęcie przez gminy działań w tym zakresie celem sprawowania kontroli nad strumieniem odpadów komunalnych oraz wyeliminowania przypadków ich porzucania w miejscach nieprzeznaczonych do ich magazynowania i składowania. W wyniku analizy ustaleń kontroli stwierdzono, że w 2017 r. przypadki składowania lub magazynowania odpadów w miejscu na ten cel nieprzeznaczonym odnotowano na terenie 84 gmin (ok. **33%** skontrolowanych gmin).

14) W trakcie kontroli zweryfikowano również liczbę zgłoszonych przypadków niewłaściwego świadczenia usług przez przedsiębiorcę odbierającego odpady komunalne

od właścicieli nieruchomości lub przez prowadzącego punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych. W 2013 r. odnotowano 6370 takich przypadków, w 2014 r. – 13413, w 2015 r. – 20860, w 2016 r. – 25387, natomiast w 2017 r. – 29131 przypadków. Najwięcej, bo ok. **79%** wszystkich zgłoszeń miało miejsce na terenie Miasta St. Warszawa. W trakcie kontroli ustalono, że znaczna część gmin objętych cyklem kontrolnym, w ramach kontroli podmiotów odbierających odpady komunalne od właścicieli nieruchomości ograniczała się jedynie do kontroli telefonicznych lub mailowych, w szczególności po uzyskaniu zgłoszenia o nieprawidłowościach od właścicieli nieruchomości.

- 15) W ok. **85%** skontrolowanych gmin wyznaczono, co najmniej jedną osobę, do której obowiązków należy prowadzenie kontroli. Z reguły był to jeden z wielu obowiązków tych pracowników. Powyższe dane wskazują jednak, że w większości skontrolowanych gmin wyznaczono pracowników odpowiedzialnych za nadzór w zakresie gospodarowania odpadami, w związku z czym sytuacja kadrowa nie powinna stanowić przeszkody w sprawowaniu kontroli nad podmiotami odbierającymi odpady komunalne od właścicieli nieruchomości. Jednym z rozwiązań problemu braku sprawowania właściwej kontroli może być m.in. podnoszenie kompetencji właściwych pracowników w zakresie obowiązujących przepisów, a także innych aspektów związanych z gospodarką odpadami.
- 16) W trakcie kontroli zweryfikowano przypadki wymierzania przez gminy administracyjnych kar pieniężnych. W latach 2013-2017 gminy objęte cyklem kontrolnym nałożyły łącznie 190 kar, z czego największy odsetek dotyczył nieterminowego przekazywania sprawozdań, o których mowa w art. 9n u.c.p.g. przez podmioty odbierające odpady komunalne od właścicieli nieruchomości.
- 17) Z obowiązku prowadzenia rejestru działalności regulowanej wywiązało się **100%** gmin objętych cyklem kontrolnym, z czego ok. **74%** gmin weryfikowało wnioski o wpis do rejestru działalności regulowanej tylko poprzez sprawdzenie informacji o podmiocie w dostępnych ewidencjach przedsiębiorców, tj. Krajowym Rejestrze Sądowym lub Centralnej Ewidencji Działalności Gospodarczej. Pozostała część gmin natomiast (ok. **26%**) weryfikację wniosku o wpis do rejestru działalności regulowanej przeprowadziła m.in. poprzez analizę decyzji w zakresie gospodarowania odpadami posiadanych przez podmiot, przeprowadzenie rozeznania wśród innych gmin, na terenie których działalności prowadzi dany podmiot, a także w oparciu o kontrolę podmiotu w zakresie spełniania wymagań dotyczących odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości. Również szczegółowa weryfikacja podmiotów składających wnioski o wpis do rejestru działalności regulowanej, obok kontroli tych podmiotów, jest istotnym elementem, który może wpłynąć na uszczelnienie systemu gospodarowania odpadami komunalnymi.
- 18) Kolejną istotną kwestią mającą bezpośredni wpływ na poprawę jakości funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi w gminach jest działalność informacyjna i edukacyjna gmin w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami, w tym właściwej segregacji odpadów. Z informacji uzyskanych w trakcie prowadzonych kontroli wynika, że tylko 3 skontrolowane gminy nie prowadziły regularnie działalności informacyjnej i edukacyjnej w powyższym zakresie, jednak skala prowadzonych działań

informacyjnych i edukacyjnych znacząco różni się w poszczególnych gminach. Część z nich ogranicza się często do zamieszczenia informacji na stronie internetowej urzędu gminy lub w Biuletynie Informacji Publicznej, a także rozprowadzania wśród mieszkańców ulotek informacyjnych/poradników, niemniej znaczny odsetek gmin podejmuje różnorodne działania w celu informowania i edukacji różnych grup społecznych, w szczególności dzieci i młodzieży.

Załącznik 1. Gminy i związki międzygminne objęte cyklem kontrolnym

L.p.	Gmina	Powiat	Adres Siedziby
WOJEWÓDZTWO DOLNOŚLĄSKIE			
1.	Sobótka	wrocławski	ul. Rynek 1, 55-050 Sobótka
2.	Mietków	wrocławski	ul. Kolejowa 35, 55-081 Mietków
3.	Miękinia	średzki	ul. Kościuszki 41, 55-330 Miękinia
4.	Środa Śląska	średzki	pl. Wolności 5, 55-300 Środa Śląska
5.	Udanin	średzki	Udanin 26, 55-340 Udanin
6.	Gmina Miejska Chojnów	legnicki	Pl. Zamkowy 1, 59-225 Chojnów
7.	Gmina Miejsko-Wieśka Prochowice	legnicki	ul. Rynek 1, 59-230 Prochowice
8.	Gmina Miejska Lubin	lubiński	ul. Księcia Ludwika I 3, 59-300 Lubin
9.	Gmina Wiejska Złotoryja	złotoryjski	Al. Miła 4, 59-500 Złotoryja
10.	Gmina Miejska Duszniki-Zdrój	kłodzki	ul. Rynek 6, 57-340 Duszniki-Zdrój
11.	Gmina Świdnica	świdnicki	ul. B. Głowackiego 4, 58-100 Świdnica
12.	Gmina Radków	kłodzki	ul. Rynek 1, 57-420 Radków
13.	Gmina Mieroszów	Ziemski walbrzyski	pl. Niepodległości 1, 58-350 Mieroszów
14.	Piechowice	jeleniogórski	ul. Kryształowa 49, 58-573 Piechowice
15.	Kowary	jeleniogórski	ul. 1 Maja 1a, 58-530 Kowary
16.	Zgorzelec	zgorzelecki	ul. Kościuszki 70, 59-900 Zgorzelec
17.	Gromadka	bolesławiecki	ul. gen. Władysława Sikorskiego 9, 59-706 Gromadka
WOJEWÓDZTWO KUJAWSKO-POMORSKIE			
18.	Brześć Kujawski	włocławski	Pl. Wł. Łokietka 1, 87-880 Brześć Kujawski
19.	Chodecz	włocławski	ul. Kaliska 2, 87-860 Chodecz
20.	Lubień Kujawski	włocławski	ul. Wojska Polskiego 29, 87-840 Lubień Kujawski
21.	Kamień Krajeński	sępoleński	Pl. Odrodzenia 3, 89-430 Kamień Krajeński
22.	Strzelno	mogileński	ul. Ciesławicza 2, 88-320 Strzelno
23.	Bobrowniki	lipnowski	ul. Nieszawska 10, 87-617 Bobrowniki
24.	Cekcyn	tucholski	ul. Szkolna 2, 89-511 Cekcyn
25.	Dąbrowa Chełmińska	bydgoski	ul. Bydgoska 21, 86-070 Dąbrowa Chełmińska
26.	Kęsowo	tucholski	ul. Główna 11, 89-506 Kęsowo
27.	Lisewo	chełmiński	Lisewo, ul. Chełmińska 2, 86-230 Lisewo
28.	Łysomice	toruński	ul. Warszawska 8, 87-148 Łysomice
29.	Świecie nad Osą	grudziądzki	Świecie nad Osą 1, 86-341 Świecie nad Osą

30.	Świdziebnia	brodnicki	Świdziebnia 92A, 87-335 Świdziebnia
31.	Topólka	radziejowski	Topólka 22, 87-875 Topólka
32.	Zławieś Wielka	toruński	ul. Handlowa 7, 87-134 Zławieś Wielka
WOJEWÓDZTWO LUBELSKIE			
33.	Zakrzówek	kraśnicki	ul. Żeromskiego 24, 23-213 Zakrzówek
34.	Melgiew	świdnicki	ul. Partyzancka 2, 21-007 Melgiew
35.	Niedźwiada	lubartowski	Niedźwiada- Kolonia 43, 21-104 Niedźwiada
36.	Kraśnik	kraśnicki	ul. Kościuszki 24, 23-200 Kraśnik
37.	Firlej	lubartowski	ul. Rynek 1, 21-136 Firlej
38.	Abramów	lubartowski	ul. Szkolna 2, 21-143 Abramów
39.	Łaziska	opolski	Łaziska 76, 24-335 Łaziska
40.	Stężycza	rycki	Plac Senatorski 1, 08-540 Stężycza
41.	Kazimierz Dolny	puławski	ul. Senatorska 5, 24-120 Kazimierz Dolny
42.	Modliborzyce	janowski	ul. Piłsudskiego 63, 23-310 Modliborzyce
43.	Kurów	puławski	ul. Lubelska 35, 24-170 Kurów
44.	Gościeradów	kraśnicki	Gościeradów Ukazowy 61, 23-275 Gościeradów
45.	Nowodwór	rycki	Nowodwór 71A, 08-503 Nowodwór
46.	Biszczka	biłgorajski	Biszczka 79, 23-425 Biszczka
47.	Obsza	biłgorajski	Obsza 36, 23-413 Obsza
48.	Bełżec	tomaszowski	ul. Lwowska 5, 22-670 Bełżec
49.	Radecznica	zamojski	ul. B. Prusa 21, 22-463 Radecznica
50.	Skierbieszów	zamojski	ul. Rynek 1, 22-420 Skierbieszów
51.	Serokomla	lukowski	ul. Warszawska 21, 21-413 Serokomla
52.	Wola Mysłowska	lukowski	Wola Mysłowska 57, 21-426 Wola Mysłowska
53.	Dębowa Kłoda	parczewski	Dębowa Kłoda 116A, 21-211 Dębowa Kłoda
54.	Miasto Radzyń Podlaski	radzyński	ul. Warszawska 32, 21-300 Radzyń Podlaski
55.	Leśniowice	chełmski	22-122 Leśniowice 21A
56.	Żmudź	chełmski	ul. Kasztanowa 22, 22-114 Żmudź
57.	Rejowiec	chełmski	ul. Wiktoryna Zaleskiego 1, 22-360 Rejowiec
58.	Rejowiec Fabryczny	chełmski	ul. Lubelska 16, 22-170 Rejowiec Fabryczny
WOJEWÓDZTWO LUBUSKIE			
59.	Lubniewice	sulęciński	Jana Pawła II 51, 69-210 Lubniewice

60.	Słubice	słubicki	Akademicka 1, 69-100 Słubice
61.	Trzciel	międzyrzecki	Poznańska 22, 66-320 Trzciel
62.	Pszczew	międzyrzecki	Rynek 13, 66-330 Pszczew
63.	MG-6	gorzowski	Warszawska 6 lok.106, 66-400 Gorzów Wlkp
64.	Gubin	krośnieński	Piastowska 24, 66-620 Gubin
65.	Skąpe	świebodziński	Skąpe 65, 66-213 Skąpe
66.	Wymiarki	żagański	Księcia Witolda 5, 68-131 Wymiarki
67.	Żagań	żagański	Plac Słowiański 17, 68-100 Żagań
WOJEWÓDZTWO ŁÓDZKIE			
68.	Stryków	zgierski	ul. Kościuszki 27 95-010 Stryków
69.	Dobroń	pabianicki	11 Listopada 9, 95-082 Dobroń
70.	Nowosolna	łódzki wschodni	Rynek Nowosolna 1 92-703 Nowosolna
71.	Przedbórz	radomszczański	ul. Mostowa 29, 97-570 Przedbórz
72.	Czarnocin	piotrkowski	ul. Główna 142, 97-318 Czarnocin
73.	Dobryzycze	radomszczański	ul. Wolności 8, 97-505 Dobryzycze
74.	Zelów	bełchatowski	ul. Żeromskiego 23, 97-425 Zelów
75.	Drużbice	bełchatowski	Drużbice 77A, 97-403 Drużbice
76.	Wartkowice	poddębicki	Stary Gostków 3d, 99-220 Wartkowice
77.	Pęczniew	poddębicki	ul. Główna 10/12, 99-235 Pęczniew
78.	Bolesławiec	wieruszowski	Rynek 1 98-430 Bolesławiec
79.	Łubnice	wieruszowski	ul. Gen. W. Sikorskiego 102, 98-432 Łubnice
80.	Wodzierady	łaski	Wodzierady 24, 98-105 Wodzierady
81.	Skierniewice	skiemiewicki	ul. Wł. St. Reymonta 23, 96-100 Skierniewice
82.	Kowiesy	skiemiewicki	Kowiesy 85, 96-111 Kowiesy
83.	Rawa Mazowiecka	rawski	Al. Konstytucji 3 Maja 32, 96-200 Rawa Mazowiecka
84.	Strzelce	kutnowski	ul. Leśna 1, 99-307 Strzelce
85.	Zduny	łowicki	Zduny 1C, 99-440 Zduny
WOJEWÓDZTWO MAŁOPOLSKIE			
86.	Bochnia	bocheński	ul. Kazimierza Wielkiego 26, 32-700 Bochnia
87.	Olesno	dąbrowski	ul. Wł. Jagiełły 1, 33-210 Olesno
88.	Gręboszów	dąbrowski	33-260 Gręboszów 144
89.	Ciężkowice	tarnowski	ul. Tysiąclecia 19, 33-190 Ciężkowice

90.	Gnojnik	brzeski	32-864 Gnojnik 363
91.	Korzenna	nowosądecki	33-322 Korzenna 325
92.	Łukowica	limanowski	34-606 Łukowica 334
93.	Nowy Sącz	Nowy Sącz	Rynek 1, 33-300 Nowy Sącz
94.	Chelmiec	nowosądecki	ul. Papińska 2, 33-395 Chelmiec
95.	Poronin	tatrzański	ul. J. Piłsudskiego 5, 34-520 Poronin
96.	Szaflary	nowotarski	ul. Zakopiańska 18, 34-424 Szaflary
97.	Biskupice	wielicki	Tomaszkowice 455, 32-020 Wieliczka
98.	Czernichów	krakowski	ul. Gminna 1, 32-070 Czernichów
99.	Pcim	myślenicki	32-432 Pcim 563
100.	Wiśniowa	myślenicki	Wiśniowa 441, 32-412 Wiśniowa
101.	Trzyciąż	olkuski	Trzyciąż 99, 32-353 Trzyciąż
WOJEWÓDZTWO MAZOWIECKIE			
102.	Korczew	siedlecki	ul. Ks. Brzóska 20A, 08-108 Korczew
103.	Sarnaki	łosicki	ul. B. Joselewicza 3, 08-220 Sarnaki
104.	Strachówka	wołomiński	ul. Norwida 6, 05-282 Strachówka
105.	Trojanów	garwoliński	08-455 Trojanów 57A
106.	Maciejowice	garwoliński	Rynek 2, 08-480 Maciejowice
107.	Łochów	węgrowski	Aleja Pokoju 75, 07-130 Łochów
108.	Sabnie	sokołowski	ul. Główna 73, 08-331 Sabnie
109.	Józefów	otwocki	ul. Kard. Wyszyńskiego 1, 05-420 Józefów
110.	Baboszewo	płoński	ul. Warszawska 9 A, 09-130 Baboszewo
111.	Gołymin-Ośrodek	ciechanowski	ul. Szosa Ciechanowska 8, 06-420 Gołymin-Ośrodek
112.	Naruszewo	płoński	Naruszewo 19A, 09-159 Naruszewo
113.	Opinogóra Górna	ciechanowski	ul. Z. Kasińskiego 4, 06-406 Opinogóra
114.	Stupsk	mławski	ul. Sienkiewicza 10, 06-545 Stupsk
115.	Zatory	pułtuski	ul. Jana Pawła II 106, 07-217 Zatory
116.	Andrzejewo	ostrowski	ul. Warszawska 36, 07-305 Andrzejewo
117.	Zaręby Kościelne	ostrowski	ul. Kowalska 14, 07-323 Zaręby Kościelne
118.	Lelis	ostrołęcki	ul. Szkolna 37, 07-402 Lelis
119.	Goworowo	ostrołęcki	ul. Ostrołęcka 21, 07-440 Goworowo
120.	Lyse	ostrołęcki	ul. Ostrołęcka 2, 07-437 Lyse

121.	Baranów	grodziski	ul. Armii Krajowej 87, 96-314 Baranów
122.	Pacyna	gostyniński	ul. Wyzwolenia 7, 09-540 Pacyna
123.	Słubice	płocki	ul. Płocka 32, 09-533 Słubice
124.	Milanówek	grodziski	ul. Kościuszki 45, 05-822 Milanówek
125.	Mała Wieś	płocki	ul. Kochanowskiego 1, 09-460 Mała Wieś
126.	Jastrzębia	radomski	m. Jastrzębia, 26-631 Jastrzębia
127.	Odrzywół	przysuski	ul. Warszawska 53, 26-452 Odrzywół
128.	Sieciechów	kozienicki	ul. Rynek 16, 26-922 Sieciechów
129.	Przytyk	radomski	ul. Zachęta 57, 26-650 Przytyk
130.	Garbatka Letnisko	kozienicki	ul. Skrzyńskich 1, 26-930 Garbatka - Letnisko
131.	Góra Kalwaria	piaseczyński	ul. 3-go Maja 10, 05-530 Góra Kalwaria
132.	Błonie	warszawski-zachodni	ul. Rynek 6, 05-870 Błonie
133.	Sulejówek	miński	ul. Dworcowa 55, 05-070 Sulejówek
134.	Warszawa	m.st. Warszawa	pl. Bankowy 3/5, 00-950 Warszawa
WOJEWÓDZTWO OPOLSKIE			
135.	Lubniany	opolski	ul. Opolska 104, 46-024 Lubniany
136.	Murów	opolski	ul. Dworcowa 2, 46-030 Murów
137.	Tułowice	opolski	ul. Szkolna 1, 49-130 Tułowice
138.	Popielów	opolski	ul. Opolska 13, 46-090 Popielów
139.	Kluczbork	kluczborski	ul. Katowicka 1, 46-200 Kluczbork
140.	Byczyna	kluczborski	ul. Rynek 1, 46-220 Byczyna
141.	Kamiennik	nyski	ul. 1 Maja 69, 48-388 Kamiennik
142.	Zębowice	oleski	ul. Izydora Murka 2 46-048 Zębowice
WOJEWÓDZTWO PODKARPACKIE			
143.	Kuryłówka	leżajski	37-303 Kuryłówka 527
144.	Wielopole Skrzyńskie	ropczycko-sędziszowski	36-110 Wielopole Skrzyńskie 200
145.	Hyzne	rzeszowski	36-024 Hyzne 103
146.	Tyczyn	rzeszowski	ul. Rynek 18, 36-020 Tyczyn
147.	Dukla	króśnieński	ul. Trakt Węgierski 11, 38-450 Dukla
148.	Haczów	brzozowski	36-213 Haczów 573
149.	Kołaczyce	jasielski	ul. Rynek 1, 38-213 Kołaczyce
150.	Wojaszówka	króśnieński	38-471 Wojaszówka 115

151.	Rokietnica	Jarosławski	37-562 Rokietnica 682
152.	Adamówka	Przeworski	37-534 Adamówka 97
153.	Tryńcza	Przeworski	37-204 Tryńcza 127
154.	Stary Dzików	lubaczowski	37-632 Stary Dzików
155.	Dzikowiec	kolbuszowski	ul. Dworska 62, 36-122 Dzikowiec
156.	Jarocin	niżański	37-405 Jarocin 159
157.	Niwiska	kolbuszowski	36-147 Niwiska 430
158.	Tuszów Narodowy	mielecki	39-332 Tuszów Narodowy 225
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE			
159.	Dobrzyniewo Duże	białostocki	ul. Białostocka 25, 16-002 Dobrzyniewo Duże
160.	Łapy	białostocki	ul. Gen. Wł. Sikorskiego 24, 18-100 Łapy
161.	Choroszcz	białostocki	ul. Dominikańska 2, 16-070 Choroszcz
162.	Wasilków	białostocki	ul. Białostocka 7, 16-010 Wasilków
163.	Supraśl	białostocki	ul. J. Piłsudskiego 58, 16-030 Supraśl
164.	Bielsk Podlaski	bielski	ul. Mickiewicza 46, 17-100 Bielsk Podlaski
165.	Sokoły	wysokomazowiecki	ul. Rynek Mickiewicza 10, 18-218 Sokoły
166.	Zawady	białostocki	ul. Plac Wolności 12, 16-075 Zawady
167.	Szepietowo	wysokomazowiecki	ul. Główna 6, 18-210 Szepietowo
168.	Zbójna	łomżyński	ul. Łomżyńska 64, 18-416 Zbójna
169.	Gmina Suwałki	suwalski	ul. Świerkowa 45, 16-400 Suwałki
WOJEWÓDZTWO POMORSKIE			
170.	Borzytuchom	bytowski	ul. Zwycięstwa 56, 77-141 Borzytuchom
171.	Czarna Dąbrówka	bytowski	ul. Gdańska 5, 77-116 Czarna Dąbrówka
172.	Studzienice	bytowski	ul. Kaszubska 9, 77-143 Studzienice
173.	Trzebielino	bytowski	ul. Wiejska 15, 77-235 Trzebielino
174.	Człuchów	człuchowski	al. Wojska Polskiego 1, 77-300 Człuchów
175.	Ustka	stąpski	ul. Dunina 24, 76-270 Ustka
176.	Choczewo	wejherowski	ul. Pierwszych Osadników 17, 84-210 Choczewo
177.	Gniew	teczewski	Pl. Grunwaldzki 1, 83-140 Gniew
178.	Lichnowy	malborski	ul. Tczewska 6, 82-224 Lichnowy
179.	Morzyszczyn	teczewski	ul. Kociewska 12, 83-132 Morzyszczyn
180.	Puck	pucki	ul. 1 Maja 13, 84-100 Puck

181.	Trąbki Wielkie	gdański	ul. Gdańska 12, 83-034 Trąbki Wielkie
182.	Żukowo	kartuski	ul. Gdańska 52, 83-330 Żukowo
WOJEWÓDZTWO ŚLĄSKIE			
183.	Czernichów	żywiecki	ul. Żywiecka 2, Tresna, 34-311 Czernichów
184.	Kobiór	pszczyński	ul. Kobiórska 5, 43-210 Kobiór
185.	Łękawica	żywiecki	ul. Wspólna 24, 34-321 Łękawica
186.	Łodygowice	żywiecki	ul. Piłsudskiego 75, 34-325 Łodygowice
187.	Radziechowy Wieprz	żywiecki	Wieprz 700, 34-381 Radziechowy
188.	Czeladź	będziński	41-250 Czeladź, ul. Katowicka 45
189.	Dąbrowa Górnicza	Dąbrowa Górnicza	41- 300 Dąbrowa Górnicza, ul. Graniczna 21
190.	Krzanowice	raciborski	ul Morawska 5, 47-470 Krzanowice
191.	Imielin	bieruńsko-łędzki	ul. Imielińska 81, 41-407 Imielin
192.	Toszek	gliwicki	Bolesława Chrobrego 2, 44-180 Toszek
193.	Orzesze	mikołowski	ul. Św. Wawrzyńca 21, 43-180 Orzesze
194.	Kamienica Polska	częstochoowski	ul. Marii Konopnickiej 12, 42-260 Kamienica Polska
195.	Tarnowskie Góry	tarnogórski	42-600 Tarnowskie Góry, Rynek 4
196.	Zawiercie	zawierciański	42- 400 Zawiercie, ul. Leśna 2
197.	Godów	wodzisławski	ul. 1 Maja 53, 44-340 Godów
WOJEWÓDZTWO ŚWIĘTOKRZYSKIE			
198.	Kunów	ostrowiecki	ul. Warszawska 45B, 27-415 Kunów
199.	Krasocin	włoszczowski	ul. Macierzy Szkolnej 1, 29-105 Krasocin
200.	Bałtów	ostrowiecki	Bałtów 32, 27-423 Bałtów
201.	Secemin	włoszczowski	ul. Struga 2, 29 - 145 Secemin
202.	Zawichost	sandomierski	ul. Żeromskiego 50, 27-630 Zawichost
203.	Kazimierza Wielka	kazimierski	ul. Kościuszki 12, 28-500 Kazimierza Wielka
204.	Piekoszów	kielecki	ul. Częstochowska 66a, 26-065 Piekoszów
205.	Kluczewsko	włoszczowski	ul. Spółdzielcza 12, 29-120 Kluczewsko
206.	Bieliny	kielecki	ul. Partyzantów 17, 26-004 Bieliny
207.	Staszów	staszowski	ul. Opatowska 31, 28-200 Staszów
208.	Oksa	jędrzejowski	ul. Włoszczowska 22, 28-363 Oksa
WOJEWÓDZTWO WARMIŃSKO-MAZURSKIE			
209.	Gołdap	gołdapski	ul. Plac Zwycięstwa 14, 19-500 Gołdap

210.	Dubeninki	gołdapski	ul. Dębowa 27, 19-504 Dubeninki
211.	Prostki	ełcki	ul. 1 Maja 44B, 19-335 Prostki
212.	Olecko	olecki	ul. Plac Wolności 3, 19-400 Olecko
213.	Pisz	piski	ul. Gustawa Gizewiusza 5, 12-200 Pisz
214.	Dywity	olsztyński	ul. Olsztyńska 32, 11-001 Dywity
215.	Świątki	olsztyński	Świątki 87, 11-008 Świątki
216.	Piecki	mragowski	ul. Zwycięstwa 34, 11-710 Piecki
217.	Pasym	szczywieński	Rynek 8, 12-130 Pasym
218.	Gietrzwałd	olsztyński	ul. Olsztyńska 2, 11-036 Gietrzwałd
219.	Sępól	bartoszycki	11 Listopada 7, 11-210 Sępól
220.	Lelkowo	braniewski	Lelkowo 21, 14-521 Lelkowo
221.	Lidzbark Warmiński	lidzbarski	ul. Aleksandra Świętochowskiego 14, 11-100 Lidzbark Warmiński
222.	Górowo Iławeckie	bartoszycki	ul. Kościuszki 17, 11-220 Górowo Iławeckie
WOJEWÓDZTWO WIELKOPOLSKIE			
223.	Trzemeszno	gnieźnieński	ul. Dąbrowskiego 2, 62-240 Trzemeszno
224.	Gniezno	gnieźnieński	al. Reymonta 9-11, 62-200 Gniezno
225.	Mieleszyn	gnieźnieński	Mieleszyn 23, 62-212 Mieleszyn
226.	Witkowo	gnieźnieński	ul. Gnieźnieńska 1, 62-230 Witkowo
227.	Pniewy	Szamotulski	ul. Dworcowa 37, 62 – 045 Pniewy
228.	Golina	koniński	ul. Nowa 1, 62-590 Golina
229.	Kościelec	kolski	ul. Turecka 7/3, 62-604 Kościelec
230.	Skulsk	koniński	ul. Targowa 2, 62-560 Skulsk
231.	Krzymów	koniński	ul. Kościelna 2, 62-513 Krzymów
232.	Koło	kolski	ul. Sienkiewicza 23, 62-600 Koło
233.	Borek Wlkp	gostyński	ul. Rynek 1, 63-810 Borek Wlkp.
234.	Książ Wlkp.	śremski	ul. Stacha Wichury 11a 63-139 Książ Wlkp.
235.	Piaski	gostyński	ul. 6 Stycznia, 63-820 Piaski
236.	Włoszakowice	leszczyński	ul. Kurpińskiego 29, 64-140 Włoszakowice
237.	Mycielin	kaliski	Słuszków 27, 62-831 Korzeniew
238.	Blizanów	kaliski	Blizanów Drugi 52, 62-814 Blizanów
239.	Kraszewice	ostrzeszowski	ul. Wieluńska 53, 63-522 Kraszewice
240.	Przygodzice	ostrowski	ul. Powstańców Wielkopolskich 2, 63-421 Przygodzice

241.	Gołańcz	wągrowiecki	ul. Dr Piotra Kowalika 2, 62-130 Gołańcz.
242.	Wągrowiec	wągrowiecki	ul. Kościuszki 15a 62-100 Wągrowiec
243.	Pleszew	pleszewski	Rynek 1, 63-300 Pleszew
244.	Związek Gmin Krajny	złotowski	al. Piasta 1, 77-400 Złotów
WOJEWÓDZTWO ZACHODNIOPOMORSKIE			
245.	Chociwel	stargardzki	ul. Armii Krajowej 52, 73-120 Chociwel
246.	Drawno	choszczeński	ul. Kościelna 3, 73-220 Drawno
247.	Trzcińsko-Zdrój	gryfiński	ul. Rynek 15, 74-510 Trzcińsko-Zdrój
248.	Ińsko	stargardzki	ul. Bohaterów Warszawy 38, 73-140 Ińsko
249.	Trzebiatów	gryficki	ul. Rynek 1, 72-320 Trzebiatów
250.	Brojce	gryficki	ul. Długa 48, 72-304 Brojce
251.	Będzino	koszaliński	Będzino 19, 76-037 Będzino
252.	Biesiekierz	koszaliński	Biesiekierz 103, 76-039 Biesiekierz
253.	Dygowo	kołobrzeski	ul. Kolejowa 1, 78-113 Dygowo
254.	Manowo	koszaliński	Manowo 40, 76-015 Manowo
255.	Świeszyno	koszaliński	Świeszyno 71, 76-024 Świeszyno
256.	Ustronie Morskie	kołobrzeski	ul. Rolna 2, 78-111 Ustronie Morskie

